6. Abschrift

Index et Liber Memoriarum et festorum comparatorum in ecclesia herisiensi per anni Curriculum secundum Kalendarium inveniendorum ad Capellam Sancti Lamberti deputatus pro quolibet intuente

455 [477]

456 [478]

[477] *<Haec pagina tota postea addita esse apparet cum titulo alia manu scripto>:* Liber Praesentiarum Calendarium Festorum et Memoriorum <!> Ecclesiae Herisiensis nec non Notamina de Sanctarum Saturninae et Fortunatae vita et officio.

[478] <Haec pagina 456 vacua est.>

457

Januarius[479]

1. Circumcisio Domini

(Procurator Distributor Ecclesiae dabit Dominabus et 4 Dominis cuilibet Scutellam cum Pomis et reputatur hoc pro Praesentia, quia praesentibus tantum datur, nunc etiam porrigitur omnibus Beneficiatis residentibus et in divinis praesentibus, Altenheerse et Istrup exclusis. Abba accipit 3 Scutellas, Officialis Dominae et Structuarius unam.)[480] Modo dotatum et augmentatum est hoc Festum per Capi-tulum 5 Imperialibus etiam datur cuivis praesenti Amphora vini pro xenio de Anno 1576[481]

2. Octava Sancti Stephani dotata per Capitulum 3 Imperialibus Anno 1563

3. Octava Ioannis Evangelistae: Dotata per Dominum Hermannum Tylen Hebdomadarium secundum, et servatur per omnia sicut in Die Sancto et

---

[479] <*Alia manu ad marginem scriptum*>*:* Notanda. Primo. Dos, Singulis Festis et Memoriis infra adscripta, plerumque non aliter notata est, quamvis posterius forte mutata fuerit. Secundo. Ea, quae lineolis curvis = ( ) conclusa sunt, nunc usus abolevit et tempus. <*Tertia manu ad marginem scriptum est*>*:*

Anmerkung: Verfasser dieser "Notanda" ist Franz Anton Kramme aus Warburg, ein geborner Jude, von 1777 bis 1781 Pastor primus hier; starb als Pfarrer in Neuhaus. <*Quarta manu*>*:* - Nicht Kramme, vgl. S. 37, letzte Eintragung für den erst 1797 gestorbenen Waldeyer. Kalendarium von Crux, Notanda von Knippschild.

[480] <*Lineolae curvae postea additae sunt.*>

[481] <*Alia manu*>*:* ; pro qua, Sicut in reliquis festis, nunc solvuntur 8 grossi. Ita et pro Scutellis cum pomis nunc dantur directorium et calendarium minus. Post Vesperam duo Sacerdotes juniores ante aram Summam praecinunt Lytaniam de Sanctissimo Nomine Jesu. Reliqui respondent = 12 grossi. Ad manus.

ministrat<ur> una Marca ex curia et Domo Georgii dicti Wessels aliquando Vormans et una Marca ex Praepositura in Augmentationem. cuilibet pulsanti dantur 2 denarii. Adhuc 2 Marcis augmentatum est 1563.

Nota: Omnes Memoriae, quae infra dalerum sunt in valore: addetur eis /ex communione tantum/ ut ad Suppletionem daleri se extendant; et quaelibet quota assignata est Memoriis ut patet intuenti in Locis suis.[482]

458 Januarius

6. Epiphania Domini: Festum institutum per Capitulum et ministrantur ad idem de Praepositura seu Communione 5 Florenorum daler nuncupatorum Valor<*e*>. Lumen nocturnale: Quilibet propria conscientia ductus merito celebrabit glorioso et gaudioso Festo movente. Pensio est apud Validos Armigeros de Amelunxen.

Feria quarta post Epiphaniam Memoria duorum Joannis Voss et Joannis Vogels et dantur de Praepositura 2 moldra Siliginis et 1 moldrum Avenae. Inde officium, Pastoribus 6 denarii, Custodibus Ecclesiae et Armarii cuilibet 2 denarii, pulsantibus cuilibet 1 denarius, celebranti Missam in Capella 1 denarius de antiqua consuetudine.[483]

---

[482] <*Alia manu additum est*>*:* Posteriori tempore plures Memoriae, quarum dos erat exilior, ita conjunctae sunt, ut nunc uno eodemque die simul celebrentur. Quare nec * <*ad marginem*>*:* * Quare nec singulae nunc illis diebus aguntur, quibus infra, ex antiquioribus tabulis, adscripta sunt. 5. Memoria Henrici Schwarzenthal, Pastoris primi, sexta defuncti. Hora 7 Rector Sancti Lamberti coram Sacerdotibus et hora 7½ Rector Sancti Antonii coram domicellis Sacrum faciunt, = 10 Imperiales. Ad manus.

[483] <*Alia manu*>*:* Anticipatur haec Memoria, et fit proxime ad Natalem Domini. Vide 22 Decembris infra pag. 37.

<u>13. Octava Epiphaniae:</u> Festum adornavit Domina Jutta de Haxthausen Praeposita: ad quod cedunt 2 Floreni rhenenses de praepositura His adduntur 3 Imperiales de Communione, inde Lumen

14. - Memoria Gertrudis conversae et ministrantur prima vice de Espringen Solidi 18 / 20 solidi nunc duae Marcae et paulo plus.[484]

16 quondam 17 hujus Memoria Domicillae Margarethae up dem Berge seu de Monte Decanissae et ministrantur de Praepositura 1 Moldrum Siliginis et 1 moldrum avenae.[485]

459 <u>Januarius</u> 3)

17. Antonii Abbatis. Festum dotatum est per Reverendum Dominum Casparum <u>Katens</u> Rectorem Beneficii Sancti Joannis Evangelistae et Beneficiatum in Bustorf et ministrantur 2 Rhenenses ex Praepositura [486]

18. - Memoria Bartholdi <u>Everken</u> et ministrantur 5 Solidi de domo et Horto Joannis Schütten in Dringenberg item 5 Solidi de quibusdam Areis in altenheerse. Adduntur 11 Solidi *P*

19. - Memoria Venerabilis Virginis Alveradis de <u>Brockhausen</u> huius Ecclesiae Canonissae dantur quinque Imperiales Sacerdotibus integra, Subdiaconis media Portio.[487]

---

[484] *<Alia manu ad marginem scriptum est>:* 15. Memoria Dorotheae ab Asseburg. Sacrum tantum. Solis sacerdotibus. = 6 Imperiales. Ad manus.

[485] *<Alia manu>:* - Et Joannis Ludoici, Rectoris Sancti Ioannis Evangelistae = 1 Imperialis. Ad manus.

[486] *<Alia manu ad marginem>:* Dominica secunda post Epiphaniam. Festum Sanctissimi Nominis JESU = 5 Imperiales. Ad manus.

[487] *<Alia manu>:* - Wilhelmi Hövet, Pastoris Istrupiensis, et aliorum. *<Ad marginem alia manu>:* Eadem *<die>* Memoria Willhelmi Hövet = 1½ Imperialis. Ad manus.

Sabbatho post Octavam Epiphaniae Servatur Festum Beatae Mariae Virginis Puerperae. dotatum et institutum per Reverendum Dominum Hermannum Tylen Pastorem secundum. Ministratur Marca ex Domo et Curia Joannis Underingen estque augmentatum Marca ex Praepositura, per Dominum Jodocum Lüdeken Beneficiatum addita. pulsantibus 2 denarii Subdiaconis integra portio adduntur 2 Marcae ex Communione.[488]

20. - Memoria Hebbelen Hüffels, alias 19 hujus uti in antiquo Libro notatum est, et dantur de quadam Curia in Altenheerse 1 quartale Siliginis, tantum hordei et tantum Avenae.[489] [490]

21. - Memoria Reverendi Domini Hermanni Decani ad Sanctum Petrum Huxariae. alias 20 hujus utpote die Martis, proveniunt de quadam Curia prope Brakel quae dicitur der Negele,[491] 8 Quartalia Siliginis, 6 quartalia Hordei et 6 quartalia Avenae. porrigit quoque eadem Curia Rectori Sancti[492] Dyonisii 6 quartalia triplicis. accedunt de Curia Hospitalis 1 Maldrum Hordei et 2 moldra Avenae. Memoria haec quater in Anno servatur et

460 4. Januarius

[488] <*Ad marginem alia manu:*> Cum Festum Beatae Virginis Puerperae abrogatum sit; reditus eidem olim affixi, translati sunt in 23tiam hujus mensis, qua Festum Desponsationis agitur.

[489] <*Alia manu*>*:* Eadem <*die*> Memoria Brigittae de Ketteler = 1 Imperialis. Ad manus. Alias 14ta Februarii

[490] <*Alia manu scriptum, sed postea deletum*>*:* Eadem ... Memoria Joannis Ludoici, Rectoris Ioannis Evangelistae = 1 Imperialis. Ad manus. Agitur nunc 16ta hujus.

[491] <Litteris Germanicis haec verba „der Negele“ scripta sunt.>

[492] <*Deletum*>*:* Quintini

Proventus in quatuor Partes aequales dividuntur. quarta pars quavis Vice distribuitur et quidem Abbae 2 partes caeteris integra portio estque celebrandum.

22. - Memoria Gertrudis Abbae, alias 21ma, proveniunt de bonis, dictis Goldeners Gut[493] in Herisia, 2 moldra Avenae et de quibusdam Hortis 4 Solidi.

24. - Memoria Regulae de Papenheim decanissae hujus Ecclesiae. Reditus 1 Imperialis.

25. Conversio Sancti Pauli. dantur 3 Imperiales ex Communione Sicut in aliis Apostolicis Festis. Vide: Festum Sancti Matthiae.

26. - Memoria Beatricis proveniunt de Embrica 3 modii Siliginis et 4 modii Avenae

30. - Memoria Reverendissimi Domini Domini Bernardi Episcopi Paderbornensis, sexta Pars Decimae ossendorpiensis assignatur pro hac memoria. obiit 1340[494]

461 Februarius 5.

2. Purificationis Beatae Mariae Virginis. Festum dotavit Reverendus Dominus Theodorus de Grullé, Decani in Bustorf, 2 Marcis et dantur ex Praepositura. media portio ad Altare, Subdiac<onis>: integra portio ./ad Organa quarta vini/ videlicet 8 denarii item cuilibet quarta Vini. Insuper augmentatum est hoc Festum 5 Imperialibus per Capitulum ex Communione Statim aequaliter dividendis. Lumen nocturnale. cuivis pulsanti 2 denarii estque celebrandum propter Augmentum.

---

[493] <Litteris Germanicis scriptum>: Goldeners Gut
[494] <Alia manu additum et deinde deletum>: Siligo

<u>Nota</u> Thesauraria quondam Lumina procurabat omnia pro Abbatissa, Virginibus, Presbyteris, custodibus *pp* quae in Processione deferebantur, sed finita eadem Thesaurariae restituebantur. Postea Capitulum ordinavit, ut Scriptor unicuique Personae tam ecclesiasticae, quam Saeculari Ecclesiae deservienti Lumen procuret, quod finita processione quisque sibi retinet.[495] [496]

5. <u>Sanctae Agathae</u> Virginis Martyris. dotatum est ex Reditibus Anni gratiae Reverendi Domini Conradi Tylen Pastoris primi et Beneficiati in Bustorf una Marca, ex bonis in Campis Ahusen prope Peckelsheim Sitis. additi sunt 3 Imperiales propter exilitatem ex Communione (atque exinde est celebrandum.)[497] Lumen nocturnale. (accedunt 2 Solidi pro Matutinis decantandis distribuendi.)[498]

6. <u>Sanctae Dorotheae</u> Festum dotavit Gysela de Herse domicella, duabus Marcis ex certis bonis in Campis Driburg provenientibus, Sed Anno 1559 reempta, nunc dat Praepositura. Lumen nocturnale. Augmentatum per Capitulum 4 Marcis et 3 Solidis

462 6. <u>Februarius</u>

---

[495] <*Alia manu*>*:* Pastor, qui hodie Summum fecit, aeque ac duo Ministrantes, praeterea unam accipiunt candelam: ac Si Nocte Natalis Domini eodem officio functi fuerint, accedit et tertia. - Post Completorium Virgines cantant Lytanias Beatarum Virginum Martyrum.

[496] <*Ad marginem alia manu:*> 3. - Memoria Clarae ab Hattstein Praepositae. Sacrum tantum = 10 Imperiales. Ad manus.

[497] <Alia manu lineolae curvae additae sunt.>

[498] <*Alia manu unci (= lineolae curvae) additi sunt.*>

7. - Memoria Joannis des Groten et Metten Uxoris ejus et porriguntur 6 modii Siliginis et 6 modii avenae de duobus Mansis in Schwedersen.[499]

Sabbatho ante septuagesimam Festum Depositionis

Alleluja inceptum et dotatum Anno 1560 3 Imperialibus inter Personas praesentes et deservientes distribuendis. Lumen nocturnale datur. (Post Summam Missam maneant Presbiteri praesentes ad cantandam Nonam cum Antiphona. Hymnus: Cantate nobis: ibique deponitur Alleluja)[500] Capitulum dotavit.[501]

9. - Memoria Annae a Brenken quondam Praepositae legavit pensionem Annuam 200 Imperiales pro ejus Memoria aequaliter distribuendam. quae etiam hac die scilicet 1ma Jovis 40^{mae} Hora 3^{tia} post Meridiem 1594 obiit

10. - Memoria Berthen Wegeners et Tülmans et dantur de Curia Bülhoff in Peckelsheim 6 modii Siliginis et tantum Avenae, nunc Solvit Communio 26 Solidos et 3 denarios quia recepit Pecuniam reemptionis.

12. - Memoria Agathae de Niehausen decanissae, quae legavit Capitale 200 Imperiales. Sacerdotes celebrant. Portiones absentium accrescunt Virginibus;[502]

13. - Memoria Theodorici ab Enschede Decani Monasteriensis, et solvuntur de Curia Bulhoff 2 modii Siliginis et tantum Avenae. Memoria Friderici Reeken et suorum Amicorum, curia Rustenhoff solvit 3 solidos adduntur 2 solidi

463 Februarius
7

[499] <*Alia manu*>: Et Margaretae de Wettberg = 2½ Imperiales. Ad manus. Aliorumque

[500] *<Alia manu unci sunt additi.>*

[501] *<Alia manu additum est>:* Ista post Summum dudum non fiunt.

[502] *<Alia manu additum>:* hodie Praesentibus sine discrimine

17. - Memoria Domini Bartholdi ab Asseln. Datur Marca olim dabantur grana, nunc in Pecuniam mutata, adduntur 2 Solidi.[503]

Nota de Salve Regina,[504] Reditus desumuntur ex Curia Schmechten, praeter 2 moldra Siliginis et tantum avenae, quae spectant ad Memoriam Joannis Peters, /: his bonis Asseburgii jam gaudent:/ ad idem adsignavit Capitulum 2 moldra Siliginis et tantum Avenae ex Communione, aequaliter inter praesentes et deservientes distribuenda Anno 1559. [505][Ad Laudes Beatae Mariae Virginis decantandas ordinantur 3 Candelae ardendae, ad quas Thesauraria dabit 2 libras Cerae et Capitulum unam. Finitis hisce laudibus scilicet Feria 3 post Palmarum Scriptor de residuo Candelarum fieri faciet unam Candelam, quam ponet cum aliis duabus ad Sepulchrum Domini in Die Parasceues. * residuum Scriptor pro Cura et Labore habeat.][506] * et deinde ante Crucem usque ad ascensionem Domini.[507] [508]

---

[503] <*Alia manu additum*>*:* 18. Memoria Henrici Schwarz. Vide paginam sequentem.

[504] <*Alia manu*>: quod primum fit in die Cinerum

[505] <*Alia manu unci sunt additi.*>

[506] <*Alia manu*>*:* Est extra usum.

[507] <*Alia manu ad marginem*>*:* Salve Regina. Hora 3. Si officium defunctorum propter Memoriam recitandum fuerit, Secus hora 4. primum duae juniores Virgines ante aram Sancti Petri canunt: Ave Maria ... Dominus tecum. Reliqui pergunt: Benedicta tu ... . Dein Sacerdotes alternando inchoant: Salve Regina. Postea unam ex Antephonis consuetis: Haec est praeclarum vas; vel Ave Sanctissima. etc. pro ratione feriarum; denique Oratio. Ita notavit Nicol. Zimmermann.

[508] <*Continuatur*>*:* Residentibus, ita idem Zimmermann, in 4[ma] <*quadragesima*> datur, vulgo Fastengeld <*litteris Germanicis*>: Capitularibus = 1 Imperialis. Reliquis = ½ Imperialis. Distribuuntur porro pro quadragesima haleces et aselli indurati; pro quibus nunc, cum pisces isti hactenus maximi fuerint pretii, parata solvitur pecunia.

21. - Memoria Domicellae de Wettberg Canonissae. Solvuntur 2 Imperiales 10 Solidi 6 denarii.[509] [510]

24. Sancti Matthiae Apostoli dantur 3 Imperiales pro Praesentiis in primis Vesperis et Summa Missa existentibus (ac Missam celebrantibus.)[511] inde Lumen nocturnale, ac omnia alia facienda ac ministranda ut in novis solitum atque consuetum est fieri. Subdiaconis media portio. Et faciendum, quod in omnibus Festis Apostolorum debet deinceps fieri talis, ut praescriptum est, ministratio atque decens et laudabilis Observatio et completio thurificando et pulsando. Dotata haec festa sunt Anno 1561.

464 8. Februarius

25. - Memoria Beatricis et proveniunt de Curia Espringen | 17½ | 24 Solidi nunc solvuntur duae Marcae et ultra.

Feria quarta post Invocavit Memoria Juttae ab Haxthausen Praepositae, suorumque parentum et omnium Defunctorum. Reditus 1 moldrum Siliginis et tantum Avenae de bonis Ravennonis von Heygen in majori Neder | nunc alienatis aut reemptis | modo solvit Communio unum Imperialem.

27. - Memoria Margarethae v. Oyenhausen Decanissae. legavit Summan 200 Imperialium anno 1664.[512]

---

[509] *<Alia manu>:* Ad manus. Nunc 7ma hujus *<mensis>*.

[510] *<Alia manu>:* 22 - Memoria Joannis Walldeyr. Vide paginam sequentem.

[511] *<Alia manu unci additi sunt et linea subter scripta, et ad marginem additum>:* Extra usum.

[512] *<Alia manu>:* Sacerdotes faciunt Sacrum; quod qui neglexerit tertia parte distributionum mulctatur. Atque ita fit semper, quando similes memoriae "celebrantur".

28. - Memoria Künnen Edelersen, et datur Florenus rhenensis ex Praepositura et non celebrantes tertia parte carebunt, ut fuit et est moris et consuetudinis, [513] [514] [515] [516] [517]

465 Martius Martius 9

4. Adrian sic dicitur, quia cadit in Diem Sancti Adriani Memoria Wallburgis Abbae et Fundatricis Ecclesiae herisiensis. ministratur solenne Ovilegium de Abbatia et Praepositura. Ovilegium Abbatissae, porrigit Pastori primo 2 Florenos Pastori secundo 1 Florenum cuivis sacerdoti ...[518] Ovilegium Praepositurae, quivis sacerdos 1/2 Modium tritici exclusis Virginibus, quaevis Virgo Amphoram Vini exclusis sacerdotibus etiam Pastoribus. *[519] [520](prima Missa pro Defunctis cum omnibus Caeremoniis[521] et

---

[513] <*Alia manu additum*>*:* postea abrogata.

[514] <*Ad marginem tertia manu*>*:* Dedicatio altaris Sancti Martini. C.<*onfessoris*>

[515] <*Alia manu*>*:* 18 - Memoria Henrici Schwarz, Pastoris secundi 1718 pie defuncti Sacrum tantum, Solis Sacerdotibus. = 11 Imperiales 6 Solidi. In Sacello Sancti Lamberti hora septima Sacrum sine cantu = 1 Imperialis. Omnia Ad manus.

22 - Memoria Joannis Walldeyer, Rectoris Sancti Joannis Evangelistae, Sacrum tantum. Solis Sacerdotibus = 6 Imperiales. Ad manus.

[516] <*Ad marginem alia manu:*> Martius.

[517] <*Alia manu*>*:* 3 - Memoria Sophiae de Lippe, Decanae. Sacrum tantum = 10 Imperiales. Ad manus.

[518] <Lacuna.>

[519] * <*Alia manu*>: Summum consuetum nunc consueto fit tempore, scilicet absoluta a Virginibus Tertia. - Post Nonam Solenne Funebre. Postea itur ad Sepulcrum Walburgis in Sacello Sancti Lamberti. Sermo et processio non fiunt.

[520] <*Asteriscus et unci alia manu additi sunt.*>

Visitatione Capellae Walburgis, quibus peractis fit sermo et circuitus per Coemeterium, postea Summa Missa. Si haec Dies ceciderit in Diem dominicam, tunc transfertur in Feriam secundam)

Sacerdotes, Judex abbatialis, Distributor et[522] Sacristae[523] prandent apud Pastorem primum duobus Diebus in bonis ferculis cum Cerevisia absque Vino, et caenant, in caena porrigitur panis, butyrum, Caseus cum Caerevisia. [524] [525]

5. - Memoria Venerabilis Dominae Osbern Abbae, Ovilegium sicut supra, modo conjunctim datur, (Hebdomadarius ponit septem scutellas cum haleciis) [526] [527]

---

[521] <*Quattuor verba deleta*>*:* postea concio funeb<*ris*>, circuitus

[522] <Alia manu "et" deletum est.>

[523] <*Additum alia manu*>*:* et Organoedus

[524] <*Ad marginem alia manu*>*:* Pastori primo hodie 1½ Imperialis pro caseo etc.

[525] <*Ad marginem alia manu*>*:* 4 - Memoria Wallburgis nunc ita celebratur. Pridie hora tertia cantatur Officium totum Defunctorum. -Ipso die Sacerdotes faciunt Sacrum. Circa nonam, Summum consuetum: postea funebre Solenne, quo finito itur ad Sepulcrum Wallburgis in Sacello Sancti Lamberti. ubi psalmi aliquot recitantur etc. = 5 Imperiales. Praeterea Virginibus in Summo funebri praesentibus = 8 grossi pro Vino; Sacerdotibus = ½ modius tritici. Hora tertia Salve; dein rursus Officium totum Defunctorum.

5. Ut heri. - Fit Summum funebre; Sed non Sollenne: non itur ad Sacellum Sancti Lamberti; nec dantur distributiones.

6. Memoria Joannae Catharinae Comitis de Winkelhausen Abbae <*alia manu additum*>*:* +1738 - Sacrum = 52½ Imperiales. Ad manus. Unde Capitulo = 39 2/3 Imp. Beneficiatis et Plebanis - = 9 4/6 - Reliqua diversis distribuuntur.

Nota 1°/. In Sacello Sancti Lamberti hora septima hodie non fit Sacrum; omnes enim interesse oportet Sacro fu- <*finis paginae 465, continuatur in pagina 466*>

[526] <*Suprascriptum*>*:* ac halecia; „accipit“ <*deletum*>, „ponit“ <*superscriptum est.*>

7 - Memoria Edelindis et solvitur de sexta parte in Espringen |18| 24 solidi et paulo plus. Memoria Ottiliae à Fürstenberg Abbae in Herse et Oelinghausen obiit anno 1621 legavit Capitulo 2000 Imperiales, mediam partem Abba retinet, Solvuntur aus der Helle[528] et Abba solvit ipso Die obitus: si non,

466 10 Martius

tunc ipso facto die Helle[529] cedit Capitulo, uti tabulae desuper confectae docent. inter Domicellas et Pastores distribuuntur 38 Floreni 3 solidi inter sacerdotes reliquos vero 11 Floreni 13 solidi 3 denarii - omnes celebrant.[530]10. - Memoria Viduae Catharinae de Siddesen sororis Praepositae de Imessen. 1 Florenus

12. Sancti Gregorii papae olim porrigebantur Pisces, nunc solvitur a Praepositura Marca praesentibus in Vesperis et Summa Missa. alienatum est. modo distribuuntur 3 Imperiales et 12 Solidi, sicut in aliis Festis 4 doctorum.

13. - Memoria Domicellarum de Zulen. 1 moldrum Siliginis et tantum avenae.

---

[527] *<Alia manu unci additi sunt atque>:* Est extra usum.

[528] *<Litteris Germanicis>:* aus der Helle

[529] *<Litteris Germanicis>*: die Helle

[530] *<Alia manu>:* Ad manus. *<Ad marginem continuatur>:* funebri circa horam nonam. Hoc olim, ut litteris dotationis sancitum *<!>* est, erat musicum, ac inter musicos 2 Imperiales distribuebantur. Nunc, musicis non canentibus, dividuntur inter sacerdotes, in sacro isto concinentes. Not. 2°/. Abba et Pastor ille, cujus est, circa nonam funebre facere, vel absentes participant; modo Pastor ab alio sacrum istud fieri curet. Ita in litteris dotationis articulo quarto et quinto diserte statuitur.

14. - Memoria Ursulae de Lippe Canonissae, ex Vinsebeck. legavit Summam 200 Imperialium. Sacerdotes celebrant.[531]

15. - Memoria Theodori de Grullen,[532] Decani in Bustorf. 1 Florenus 3 Solidi lumen nocturnale.

467 Martius 11

16. - Memoria Domini Henrici Plass et dantur 4 Solidi quinque marcis comparati, et inter Presbiteros Beneficiatos dividendi.

Memoria Venerabilis Viri Conradi primi Pastoris et Hermanni Tylen secundi Pastoris et ministrantur 2 Imperiales aequaliter inter omnes dividendos <*!*>, juxta antiquam Ecclesiae Consuetudinem

17. - Memoria Hermanni Möllners. 5 Solidi de Praepositura, adduntur 10 Solidi et 2 modii avenae. mester Cord Sunekers est arator.

18. - Memoria Alberti Styges et Metten suae uxoris et Henrici Hertungen et omnium quorum interest. 1 Florenus.

19. Festum Sancti Josephi capitulum dotavit 1 Imperiali 5 Solidis 3 denariis. ad Manus.[533]

20. Festum Sancti Joachim. dotavit Capitulum anno 1675 tribus Imperialibus. ad manus.[534]

---

[531] <*Alia manu*>*:* - Ad Manus.

[532] <*Additum alia manu*>*:* v Grollen

[533] <*Alia manu*>*:* - Nunc celebre Dominica secunda post Pascha.

[534] <*Alia manu*>*:* Nunc celebre Dominica infra octavam Assumptionis. Vide paginam 36.

21. - Memoria Domini Gerhardi Krakerugge[535] Capitularis et Pastoris suorumque Parentum et ejus Famulae et datur 1/2 moldrum Siliginis, tantum hordei et tantum avenae mensurae Paderbornensis.

468 12 Martius

Dominica Laetare porriguntur una Semella praebendatis ovilegiatis et quarta Vini |est certa mensura| duo grossi Virginibus et Presbiteris continue residentibus ac divinis inservientibus juxta modum praesentiae institutum anno 1559. item dividuntur 5 Imperiales ex Mandato Capituli de anno 1569 [536]

Feria Sexta post Laetare - Memoria Mechtildis de Rettberg Abbae,[537] Ottonis de Rettberg, Henrici de Schwalenberg Comitum et Juttae ejus Filiae. et ministratur medietas Proventuum de Eissen. Abbae bis, Subdiaconis integra portio, Rectori Sancti Lamberti 3 denarii (et fiet Commendatio post Missam, estque celebrandum *.)[538] huic etiam accedunt 2 modii Siliginis et tantum avenae de eodem Villico modo 1 moldrum 4 modii Siliginis et tantum avenae.

25. Annunciationis Beatae Mariae Virginis Festum dotatum per Capitulum 5 Imperialibus ob majorem Devotionem et Reverentiam Beatae Vir-

---

[535] <*Alia manu*>*:* alias Krakenge

[536] <*Alia manu*>*:* -Isti 5 Imperiales et 8 Grossi pro vino etiam nunc dantur; reliqua non item

[537] <*Ad marginem alia manu*>*:* + 1402>

[538] <*Unci alia manu additi sunt atque *.*> <*Etiam infra additum*>*:* * Est abrogatum.

ginis exhibendam, inter omnes aequaliter dividendis, celebratio non est omittenda.[539]

N.B. de Statua Beatae Virginis de sero ejusdem Diei pulsatur more consueto ad Salve. Finito pulsu descendit Hebdomadarius cum Ministrantibus in Cappis, thuribulum deferentibus ante Statuam Virginis Mariae quam gestat Pastor, procedunt Custodes cum Luminibus. ponitur Imago in Altare Sancti Petri, thurificatur reverenter. Quo facto cantant Virgines Ave Maria dein Salve post Salve cantatur Responsorium Christi Virgo Virgines canunt Versum cum sua Gloria. eo finito cantabitur Antiphon Haec est Dies, postea Collecta et pulsatur ad Ave. His omnibus peractis ascendunt praedicti ad Imaginem, aliique Presbiteri cantando Alma redemptoris et compulsant pulsatrices ita terminando. praedictum Festum anno 1587 actum est cantharo Vini.[540]

469 Martius 13 [541]

27. - Memoria Domini Ludolphi Presbiteri et ministrantur de Emmerke 3 modii Siliginis et 4 avenae.

28. - Memoria Domini Hermanni Decani in Huxaria secunda vice, *(*est celebrandum.*)* [542]

---

[539] <*Alia manu*>*:* - dantur 8 grossi pro Vino.

[540] <*Alia manu*>*:* Omnia ista hodie non fiunt. Post completorium a Virginibus cantantur Lytaniae.

[541] <*Additum ad marginem alia manu*>*:* Martius 26. Memoria Joannis Tütel <*linea rubra subter ducta est.*> 1737 pie defuncti. Sacerdotes tres faciunt Sacrum Uni hora 7. Sacerdotes reliqui intersunt = 3 Imperiales. Ad manus.

[542] <*Unci alia manu additi atque ad marginem scriptum est*>*:* 30. Memoria Ferdinandi Becker, <*linea rubra*> Rectoris Sanctae Annae. - Sacrum tantum. Solis Sacerdotibus = 5 Imperiales. Ad manus

Aprilis

2.- Memoria Conradi de Niehausen, et ministratur medietas Curiae in Niehausen, quae modo dat 2 moldra Siliginis et tantum avenae. Pro hac Vice distribuuntur 6 modii Siliginis et 6 modii avenae

3.- Memoria Eufemiae Decanissae herisiensis et dat major Curia in Schwedersen 2 moldra Siliginis et tantum avenae.

4. Sancti Ambrosii dotatum 6 marcis et 3 Solidis. nunc distribuuntur 3 Floreni 12 Solidi. Sicut in omnibus Festis 4. Doctorum.

5. - Memoria Joannis Abdes et suorum parentum. dantur 21 Solidi ex Praepositura. Rectori Sancti Lamberti duplex portio.

Memoria Henrici Rehermann 1 Florenus

Memoria Joannis Ludowigs Amtmani Legavit pro memoria 100 Imperiales aequaliter distribuendos (non celebrantes tertia parte carebunt.)[543]

470 14 Aprilis

11. - Memoria Margarethae[544] Schenken Decanae herisiensis et dantur 3 Imperiales secundum Veterem Consuetudinem.

14. - Memoria Bartholdi Wreden Pastoris primi alias Fabri, infra secundam et tertiam horas inter Presbiteros tantum, et crastina celebrantibus ut moris hucusque fuit, et ministratur hic Pensio ex 10 aureis proveniens.

---

543 *<Unci alia manu additi.>*

544 *<Alia manu additum>*: de

Insuper servatur Memoria ejusdem inter Dominas et Presbiteros et ministrantur 5 scepelini Siliginis et tantum avenae. [545] [546]

Memoria Reverendi Domini Henrici Arnoldi Pastoris secundi hac die anno 1653 mane circa horam sextam feria secunda Paschae, legavit pro Memoria 100 Imperiales pensiones aus dem Springer Hof zu Heerse.[547]

17. - Memoria Jodoci Ludeken Pastoris secundi anno 1587 defuncti. dantur ex Praepositura 3 Imperiales

19. - Memoria Jodoci ab Hörde Beneficiati ecclesiae cathedralis paderbornensis Pastoris Brakelensis, et Rectoris Altaris Sancti Quintini, anno 1618. 19 Aprilis demortui legavit Pensionem 2 1/2 Imperiales aequaliter dividendos[548]

Memoria[549] Johann[550] a Bocholz anno 1618 in Störmede demortui. Cujus Soror cum Testamentariis legavit ex bonis ejus, Pensionem 6 seu 5 Imperialium. modo dantur x[551] 2 Florini 10 Solidi 6 denarii. (non celebrantes tertia parte carebunt) [552] Subdiaconis integra portio. abrogata Denominatio, nam omnes sunt et tenentur esse Presbiteri residentes juxta Statuta[553]

---

[545] <*Alia manu scriptum*>: Nunc memoria ista agitur, ut aliae antiquiores.

[546] <*Ad marginem alia manu*>: Eadem -- Memoria Henrici Arnoldi Pastoris secundi = 3 Imperiales 19½ Solidi. Ad manus.

[547] <*Germanicis litteris.*>

[548] <*Alia manu*>: et Dorotheae de Schilder. Vide 24 paginae sequentis.

[549] <*Ad marginem alia manu*>: Nunc 22 ...

[550] <*Suffixum aliquod deletum est.*>

[551] <*Ad marginem alia manu*>: x 5 Imperiales

[552] <*Alia manu unci additi sunt.*>

[553] <*Haec sententia unco magno ad marginem denotata est.*>

471 Aprilis 15

21. - Memoria Mechtildis de Rettberg Abbae et suorum amicorum et ministratur Medietas Curiae in Eissen. Abbae bis, Rectori Sancti Lamberti 3 denarii (etiam fiet commendatio post Missam et est celebrandum.)[554] quondam agebatur hoc 25ta hujus utpote in die Anniversario Mortis.

22. - Memoria Gottschalki Kleinschmedes Pastoris primi et Cunigundis suae Sororis et dantur 4 scepelini Siliginis et tantum avenae

24. - Memoria Alburgis Conversae, de Espringen proveniunt 20 Solidi et paulo plus.

Memoria Dorotheae Brigittae à Schilder datur 1 Florenus[555]

25. Sancti Marci Evangelistae dotatum anno 1561 (et servatur cum Celebratione Missarum)[556] et[557] adsignati sunt ex Communione 3 Imperiales. adduntur 2 scepelini Siliginis et tantum Avenae[558]

Vulnerum Christi servatur secunda feria 6ta post octavam Paschae, comparatum ex Communione anno 1678 et dantur 4 Imperiales[559] est mobile.[560]

---

[554] <*Alia manu unci additi sunt*>.

[555] <*Alia manu additum*>*:* 18 Grossi. Ad manus. - Vide 19. paginae praecedentis

[556] <*Alia manu unci additi sunt.*>

[557] <*Alia manu* "et" *est deletum.*>

[558] <*Additum ad marginem alia manu*>: Dominica Passionis Festum Chori. Olim Festum Lanceae et Clavorum. Vide paginam 16.

[559] <*Alia manu additum est*>*:* Hi, festo illo abrogato dis- ~~est mobile~~ distribuuntur nunc pro Festo Dolorum Beatae Virginis Mariae.

[560] <*Alia manu verba* "est mobile" *deleta sunt.*>

29. - Memoria Metten seelig[561] quondam famulae Domini Caspari Katers. 1 Florenus.[562]

30. - Memoria Joannis Peters suae uxoris et Parentum eorundem. dabantur 2 moldra Siliginis et tantum avenae ex curia quadam in Campis Schmeckten sitis illorum de Asseburg. anno 1598 reemptum omne - modo 5 Floreni.

472 15.<*!*> Aprilis

Palmarum Capitulum instituit et dotavit 28 Imperialibus ex bonis in Wetter Venditis, inter Virgines et Beneficiatos distribuendos<*!*>. Abba bis.[563]

Vigilia Paschatis (hac die Procurator Ecclesiae porrigit Abbae, Dominabus et 4 Dominis Superioribus unam Pernam Lardi. Officiatae accipiunt bis cum Scriptore *p*)[564]

Nota. (quod hic etiam quaedam Ministratio quartae Vini et Semellae ovilegialis cuilibet Personae residenti divinis hac Nocte et Diebus fideliter deservienti et praesenti per Distributorem procuranda. Subdiaconis datur similiter. Custodibus et cuilibet Armario 3 denarii pulsantibus 2 denarii

---

561 <Litteris Germanicis.>

562 <*Ad marginem alia manu additum*>*:* Feria sexta ante Palmarum Festum Dolorum Beatae Virginis Mariae = 4 Imperiales. - Ad manus.

563 <*Ad marginem alia manu scriptum*>*:* Feria secunda post Palmarum. Memoria Julianae ab Holdinghausen Canonissae. - Hora 7½ ab uno Sacerdotum ex ordine fit Sacrum, cui reliqui intersunt. Qui Sacrum facit, praeter partem communem, accipit 12 Grossi. = 5 Imperiales. Ad manus.

564 <*Alia manu unci additi sunt.*>

cuilibet. Istorf et altenherse de his nihil, ut eo maturius et diligentius Vigilent Super Gregem suum uti in omnibus Festivitatibus decet.) [565] [566]

In Sacra Nocte Paschali ex fundatione x[567] ottiliae Abbae, capitulari cuivis 1 Imperialis cuilibet Beneficiato ½ Imperialis cedit. qui in Descensu abest[568], Distributionem perdit.

Festum Paschatis finita Nona post Prandium ministrat Thesauraria Vinum[569]. Sextarium Vini Dominabus ad Chorum cum Nebulis vel mandatis. Item finitis Vesperis ad dicat nunc idem ministrat Beneficiatis 1 Sextarium Vini ad Superiorem Chorum cum Mandatis vel Nebulis. Item ex Ordinatione Capituli datur Capitularibus, cuivis 1 Imperialis: Beneficiatis cuivis 18 Grossi. Insuper, infra Octavam hujus Festi Singulis Diebus datur ex Communione 1 Imperialis in Summa Missa. F [570] [571]

In Octava Paschae fit solennis Processio Y[572] a Dominabus et Beneficiatis, et Presbiteri ibunt in albis, (praesentibus ex antiqua institutione Istorf et Altenherse.)[573] dantur 5 Imperiales. Sic ordinatum à Capitulo 1558.

473 Aprilis 16

---

[565] *<Alia manu unci additi sunt.>*

[566] *<Ad marginem alia manu scriptum est>:* Feria 5. majoris hebdomadis hora secunda in Choro Virginum be*<n>*edicuntur liba et Vinum, ibidemque distribuuntur.

[567] *<Alia manu>:* x Annae de Furstenberg, Cellariae <!> in Oelinghausen 1620

[568] *<Alia manu additum>:* hora 12ma

[569] *<Alia manu ad marginem>:* = 16 Imperiales et vinum

[570] *<Ad marginem alia manu>:* F Presbyteris; Virginibus in Vesperis.

[571] *<Alia manu additum>:* Hoc tantum hodie usu receptum est. Reliqua non fiunt.

[572] *<Alia manu ad marginem additum>:* Y Tempore paschali Singulis diebus dominicis, 5ta excepta, fit processio per coemeterium, comitantibus Presbyteris et Virginibus. peculiares autem Solennitates non adhibentur.

[573] *<Alia manu unci additi sunt.>*

Festum Lanceae et Clavorum Domini, comparavit Jutta de Haxthausen Praeposita et distribuitur 1 moldrum Hordei ex Praepositura. Augmentatum idem Festum est per Margaretham de Columna, hujus Ecclesiae per 56 Annos Abbatissam, et anno 1589 in aprili in gandersheim cujus abbatialem Dignitatem magnis Sumptibus et forti animo devicit[574], vita functam; 5 Imperialibus pro more novorum dividendis.[575]

Festum Commendationis Mariae Virginis adornavit Jutta de Haxthausen Praeposita et legavit 1 moldrum Siliginis et tantum Avenae ex Bonis Dinkelberg in Borgentrick. deperdita omnia. nunc Capitulum 5 Imperiales porrigit.[576]

Feria secunda post Quasimodogeniti Memoria Domini Ambrosii Ambrosii. 1 Florenus

[577] Nota Feria tertia post Misericordias Domini Servatur Confraternitas Calandica herisiensis et ministrantur 4 scepelini Siliginis et tantum Avenae in Vigiliis, Processione et Summa Missa praesentibus ex Communione Ecclesiae. Totidem ministratur Feria tertia post Dionysii in alia Conventione.[578]

---

[574] <*Alia manu* devicit *deletum et mutatum*>*:* evicit

[575] <*Alia manu additum*>*:* Nunc ista distribuuntur pro Dominica Passionis.

[576] <*Alia manu additum*>*:* Cum Festum illud hodie non celebretur; frumentum et pecunia aliorsum procul dubio assignata Sunt. Vide 5. Aug.

[577] <*Alia manu ad marginem*>*:* Dominica secunda post Pascha Festum Sancti Josephi olim 19. Martii. Sup. pag. 13 <*!*>. <*Est autem pagina 11.*>

[578] <*Alia manu additum est*>*:* Majus

In hoc mense Sacerdotes faciunt Sacrum propter Suppressum Beneficium Sancti Ioannis Evangelistae.

Dominica prima Maji Festum Inventionis Sancti Crucis. olim tertia hujus. Vide paginam sequentem.

474 17 Majus

1. Philippi Jacobi festum dotavit Abba Lysa de Benthem[579] medietate Decimae Curiae in Risel, praesentibus in Vesperis, Missa et Processione distribuenda. dantur praeterea 3 Imperiales ex Communione ut in aliis Festis Apostolorum.

3. Inventio Sancti Crucis dotatum per Capitulum 5 Imperialibus.[580]

4. - Memoria Henrici à Westrem Rectoris Sancti Antonii, et hujus Ecclesiae Scribae, obiit 1616. legavit annuos Proventus 2½ Imperiales aequaliter dividendos. Filius ejus Johannes eodem Die 1631 mortuus est. [581]

5. - Memoria Hilburgis ab Oyenhausen Canonissae anno 1591 sequente Festo defunctae. legavit Pensionem annuam 3 Imperiales.

Feria quinta in Majo primum occurrente Memoria Praepositae ab Elz pro Virginibus = 5 Imperiales. Et pro Sacerdotibus ex dotatione Praepositae ab Hattstein = 2½ Imperiales pro iis scilicet qui <*pagina* 474> 17 Majus) qui in Sacro de Sanctissimo Sacramento concinunt, et dein processionem re ipsa comitantur: Strictae, ut aiunt, praesentiae. Ad manus. Si in feriam istam forte incidit Festum Ascensionis Domini; Sacrum et processio fit proxima feria quinta.

579 <*Alia manu additum*>*:* + 1372

580 <*Alia manu additum*>*:* - Nunc celebre Dominica prima, in Majo occurrente.

581 <*Alia manu ad marginem*>*:* 5. Memoria Theresiae ab Haxthausen ex Bökendorf Decanae - Sacrum tantum = <*lacuna*> Ad manus. Qui coram Domicellis ad aram facit, is praeter partem communem accipit 9 Grossos <*Hic numerus 9 est plumbo scriptus.*>.

6. Sancti Johannis ante Portam latinam dotavit Dominus Theodoricus de Grulle Decani <*!*> in Bustorf, 2 Marcis, solvuntur de Praepositura praecise ut Purificationis ministrando.

7. - Memoria Alheidis de Zegenberghe, distribuuntur 6 scepelini Siliginis et tantum Avenae ex Communione; (quondam autem 15 Solidi ex 2 Mansis in Külsen provenientes. et est celebrantibus.)[582] [583]

9. - Memoria Domini Caspari Kathers Rectoris Sancti Joannis evangelistae et Beneficiati in Bustorf. et dantur pro Anniversario 2 rhenenses ex Praepositura. Offertorium Celebrantibus. Rectori Sancti Lamberti 3 denarii

Memoria Domini Jacobi Audessen.[584] Rectoris Sancti Laurentii, 9 Maji 1620 demortui, legavit annuam pensionem 2½ Imperiales.

475 Majus 18

Dominica ultima paschali[585] distribu<*u*>ntur ex Decreto Capituli 3 Imperiales. (et omnia servantur sicut in Die Paschae etiam in summa Missa. sequentia Laudes Salvatoris)[586]

13. - Memoria Udonis v. Sommerkalf et suorum Parentum. et solvuntur de illorum bonis de Sommerkalf annue 6 scepelini Siliginis et 16 scepelini avenae

14. - Memoria Dorotheae à Schmising canonissae; 14 Maji anno 1621 mortuae, legavit Proventus 5 Imperiales.

---

[582] *<Unci alia manu additi sunt.>*

[583] *<Alia manu>:* 8. Festum Apparitionis Sancti Michaelis Archangeli = 2 Imperiales.

[584] *<Alia manu additum>:* Ausenii, Rectoris Sancti Lamberti.

[585] *<Alia manu suprascriptum>:* Nunc Dominica quinta post Pascha

[586] *<Unci alia manu additi sunt.>*

16. - Dies Depositionis octavus Caspari Kathers, datur unus rhenensis ex Praepositura. (offertorium celebrantibus.)[587]

Memoria Caspari Kathers crastina Exaudi datur Florenus rhenensis ex Praepositurà

19. - Memoria Gertrudis Breekers, distribuuntur 1 Imperialis et 2 modii Avenae.

21. Sanctae Saturninae Virginis et Martyris fiet Processio omnibus praesentibus (etiam Istorp et Altenheerse.)[588] et porrigitur praesentibus in Vespera, Missa et processione quarta Vini ex Praepositura.[589] Rectori in Choro Virginum similiter. (Sed Subdiaconis media quarta.)[590] hoc Festum praeterea dotavit Capitulum 5 Imperialibus anno 1559. Inde ut in novis. Celebratio non est omittenda praesenti in herisiensi nostro Monasterio.

Memoria Henrici Beckers et uxoris suae, et solvuntur 6 Solidi de quodam Prato in Dringenberg. adduntur 15 Solidi.

476 18. Majus

Festum Ascensionis Domini dotatum per Capitulum anno 1558 quinque Imperialibus. omnia ut in novis. In turri Laudes nocturnales pulsantur

Pentecostes. (dat Abbatia Latus Lardi de porcis ex Niehausen et Praepositura 15 panes siligineos et totidem triticeos ad Chorum Virginum, et dantur hujusmodi Custodibus, pauperibus et structuario pro structura. porrigitur quoque Panis et Vinum uti notatum est in Vigilia Paschae. do-

---

587 *<Unci alia manu additi sunt.>*

588 *<Unci alia manu additi sunt.>*

589 *<Alia manu ad marginem>:* = 5 Imperiales et Vinum

590 *<Alia manu unci sunt additi.>*

tavit praeterea Festum 5 Imperialibus Capitulum. Insuper datur Imperialis Capitularibus et medius Beneficiatis Sicut in paschale, et ordinatum hoc 1567.)[591]

Nota (Feria quarta quatuor temporum Thesauraria faciet legere Evangelium per unum Presbiterorum in Superpelliceo et Stola, Crucem in manu tenentem. Feria quinta faciet idem Decana, Feria sexta Praeposita et Sabbatho Abbatissa. haec ex Plenario.)[592]

Trinitatis octava Pentecostes: Solenne festum in Organis. (Processio sicut in ultimo Paschae et aliis Festis Solennioribus.)[593] dantur 2 Floreni rhenenses ex officio Wetter praesentibus in primis Vesperis, Processione et Sancta Missa. Rectori in Choro Virginum similis portio. est celebrandum et novum Festum. Domina Margaretha Schenk decana anno 1576 dotavit festum 3 Imperialibus. Capitulum pariter legavit 3 Imperiales. Dorothea à Schmising similiter 3 Imperiales donavit annue persolvendos Anno 1617.

° Anno 1577 Domina Beka ab Horn Thesauraria hoc festum 3 Imperialium Pensione annua augmentavit.

Nota 1. Post 2 Vesperas servantur Vigiliae (cum circuitu per Coemeteria)[594] pro Commemoratione omnium fidelium defunctorum, et feria sequente Missa pro eisdem per Virgines solas et nunc cum Presbiteris in Altare Sancti Petri et inferiori Ecclesiae parte. [595]ita inceptum anno 1625 et[596] anno 1629 renovatum et anno sequente 1630 observatum est.

---

[591] *<Alia manu unci sunt additi.>*

[592] *<Alia manu unci sunt additi.>*

[593] *<Alia manu unci sunt additi.>*

[594] *<Alia manu unci sunt additi.>*

[595] *<Suprascriptum est>:* ita inceptum anno 1625 et

[596] *<Deletum est>:* prout

Nota 2. (Anno 1625 renovata est deportatio reliquiarum per Pastorem ex altenheerse cum suis Parochianis, qui summo mane equitando veniunt[597]

477 Majus 19

ex altenheerse deferentes reliquias et post Prandium processionaliter ab utroque sexu referuntur portando Imaginem Beatae Virginis quos Clerus herisiensis comitantibus Virginibus excipit in Lei<c>hhauß et ducit ad summum Chorum, cantando benedicat.)[598]

Memoria Hermanni Decani huxariensis tertia vice, quae esset servanda in crastino Corporis Christi hic in Profesto anticipatur

Corporis Christi ministratur Ovilegium per Canonicum et Rectorem Hebdomadariae secundae quod instituit Dominus Henricus de Paderborne Pastor secundus Canonicus Hebdomadarius et ministrantur cuilibet Personae praesenti 11 denarii Subdiaconis et Virginibus in Coma 6 denarii aut 5½ denarii .ad Altare 3 denarii, Custodibus Ecclesiae et Armarii 2 denarii cuivis, Pulsantibus 2 denarii cuivis. Capitulum dotavit festum hoc 3 Imperialibus ° Anno 1577

---

[597] *<Alia manu ad marginem>:* Post Vesperas festi, recitantur Vesperae pro Defunctis: denique canitur Completorium.

Feria secunda post Trinitatis Memoria Communitatis sine distributione. Hora sexta Recitatur in Choro Matutinum cum Laudibus pro defunctis; et circa octavam Sacrum funebre cum cantu: postremo Summum ssuetum *<sc. assuetum>*.

[598] *<Alia manu unci sunt additi.>*

Ex Fundatione[599] Reverendissimi Domini Theodori à Fürstenberg Principis et Episcopi Paderbornensis 1000 Imperialibus augmentatum est anno 1606, more novorum festorum distribuendis. Portiones absentium sunt in Augmento Capitalis.

Nota postridie fit Processio circa Pagum cum Deportatione Venerabilis Sacramenti. distribuuntur 5 Imperiales in Missa et Processione praesentibus; anno 1563 dotatum est. [600]

Octava Corporis Christi ex Statuto Capituli Solenniter observanda, eo quod multa interdum Sanctorum intercidunt festa, hujuscemodi magnificum festum impedientia. Et omnia debite et rite observabuntur, quomodo in Vigilia et die Sancto absque horis decantandis, sed Presbiteri devotius celebrabunt. dantur 3 Imperiales ad Manus. actum 1549. (in hac octava Cantatur jam Matutinum ut in ipso Die devote et solenniter et designati sunt ad hoc 6 Imperiales Per Hermannum Tylen)[601]

---

[599] <*Alia manu ad marginem scriptum est*>*:* Ex dote, huic Festo a Theodoro Fürstenbergo constututa, Abba 4; Capitulum 2; Beneficiati unam partem sortiuntur. Absentium partes accrescunt Capiti. Summa dividenda anno 1799 erat 69 Imperiales 7 Solidi 1 obolus. Per Octavam diebus tribus, quibus a Sacerdotibus Vesperae alias non canerentur, in Singulis Vesperis pro Virginibus et Sacerdotibus ex dotatione Reverendissimae Asseburgicae = 2 2/3 Imperiales. Ad manus. * Per eandem Octavam Virgines recitant bis Officium Defunctorum propter Suppressum Beneficium Sancti Joannis Evangelistae. Octava Corporis Christi celebratur nunc, ut alia festa Chori. * Infra eandem Octavam Dedicatio Ecclesiae = 5 Imperiales et Vinum.

[600] <*Alia manu scriptum*>*:* Fit nunc processio ista ipso Festo.

[601] <*Alia manu unci sunt additi.*>

478 20. Majus

et Liborium Nyhaus [602]

Dedicatio Ecclesiae datur Ovilegium Sanctorum Petri et Pauli ac Sanctae Barbarae ex Praepositura, praesentibus in primis Vesperis, Processione et Missa. Rector in Choro Virginum similem portionem cum aliis. institutum anno 1520. Insuper Capitulum dotavit eam 5 Imperialibus participant Istorp et altenheerse (quia tenentur esse praesentes)[603] et datur quarta Vini

Junius

2. Sancti Erasmi fundavit Dominus Bertholdus Koyen Vicarius ecclesiae paderbornensis. dantur 2 rhenenses ex praepositura, et 3 Imperiales ad Manus. Lumen nocturnale

Memoria Elisab. ab Oyenhausen legavit pro memoria 5 Imperiales annue persolvendos [604]

7. - Memoria Domini Georgii Lamberti Pastoris. de Espringen 2 Marcae et plus. (Servatur crastina Octave <*!*> Corporis Christi)[605] [606]

---

[602] <*Ad marginem alia manu scriptum est*>*:* Dominica infra Octavam Corporis Christi Vide paginam praecedentem.

[603] <*Alia manu unci additi sunt.*>

[604] <*Alia manu ad marginem*>*:* 5. Memoria Catharinae et Margarethae Teves, Sororum. Fit tantum a Sacerdotibus juxta ordinem Sacrum. = <*lacuna*>. .Ad Manus. <*Hae sententiae lineis rubris denotatae sunt.*>

[605] <*Alia manu unci additi sunt.*>

[606] <*Alia manu additum*>*:* Vide 11^{mam}

5. Sancti Bonifacii. Ursula de Lippe legavit annuam 3 Imperialium pensionem. ad 5. Sancti Bonifacii. Ursula de Lippe legavit annuam 3 Imperialium pensionem. ad manus.

8. - Memoria Gödeke v. Pyrmont Abbae ex bonis quibusdam in Dringenberg quondam solvebantur 2 Marcae, nunc rhenensis vel Florenus.

11. - Memoria Domini Bartholdi de Flechten dantur Proventus medietatis Curiae minoris in Schwedersen scilicet 6 modii Siliginis et tantum Avenae.[607]

13. Sancti Antonii Paderbornensis Ursula v. Fürstenberg decana legavit Pensionem annuam 5 Imperialium. ratione cuius post Summam Missam recitatur Miserere et de Profundis cum collecta. ad Manus.

479 Junius 21

14. - Memoria Domini Balthasari Negelmanns primi hujus Ecclesiae hebdomadarii, et dantur 10 scepelini Siliginis et tantum Avenae de quadam Curia in majori Neden. nunc redemptum et solvuntur 1 Florenus 5 Solidi

16. - Memoria Domini Caspari Katers et Parentum et dantur 6 quartalia triplicis Annonae Mensurae braculensis de et ex Curia Dominae Abbae in Risel juxta tenorem litterarum: nunc Vero 1 moldrum Siliginis et tantum Avenae de Külsen, et omnia peragentur ut inferius habetur.[608]

(17. Festum 30mi Sanctae Saturniniae instituit Dominus Theodoricus de Grülle Dec<*anus*> in Bustorf. datur 1 Marca de praepositura. hic adduntur 2 scepelini avenae per Joannem brusen ex agris retro Steinenberg, 1

[607] <*Alia manu*>*:* Item Memoria Georgii Lamberti Pastoris = 2½ Imperiales. Ad Manus.

[608] <*Alia manu additum*>*:* Item Memoria Domini Pauli = 1 Imperialis. Ad manus.

scepelinus per Joannem Truten ex agris supra Sangelberg[609] et 3 Solidi et dantur ex institutione Capituli 3 Imperiales.)[610]

19[611] octava Sancti Antonii Paderbornensis. Praeposita à Schilder et Decanissa à Niehausen legaverunt pensionem annuam trium Imperialium ad Manus.[612]

20.[613] - Memoria Domini Alberti Hillen Rectoris Sancti Lamberti et Mechtildis Matris suae. 1 Florenus Nota quondam circumducebantur reliquiae, primissarius coaequitabat

21. - Memoria Domini Helmici Wevels Rectoris Sancti Antonii datur 1 Imp.

22.[614]. 10000 Martirum dotavit Dominus Joannes Fobbelen[615] Rector Sancti Quintini 5 Solidis de bonis comparatis in Geseke. (est celebrandum.)[616] ad idem festum dantur 3½ Solidi per hagemannum tegethoff et 4 solidi ex Domo Decanissae. iterum dantur 5 Solidi ex Domo Pepermollen (pro Matutinis cantandis inter Presbiteros tantum.)[617] Capitulum

---

[609] *<Litteris Germanicis>:* Sangelberg

[610] *<Unci alia manu additi sunt.>*

[611] *<Alia manu deletum et suprascriptum>:* 20

[612] *<Alia manu additum>:* Fit Solummodo post Laudes Virginum ab uno Sacerdotum Sacrum, cui reliqui intersunt.

[613] *<Alia manu "20." deletum est.>*

[614] *<Alia manu ad marginem additum est>:* Eadem Memoria Georgii Watermeyer, Rectoris Sancti Quintini. Agitur eodem modo, ac 20ma hujus notatum est. Qui Sacrum facit, praeter partem communem accipit 12 Grossos. Ad manus.

[615] *<Alia manu additum>:* alias alias Folberen

[616] *<Alia manu unci additi sunt.>*

[617] *<Alia manu unci additi sunt.>*

480 22. Junius

adjecit 1 scepelinum Hordei et 5 scepelinos avenae et 3 Imperiales propter Exilitatem.[618]

24. Joannis baptistae Distribuuntur 3 Imperiales Sicut in Festo Matthiae; augmentatum est per Venerabilem Virginem Alveradam de Brockhausen Capituli seniorem 2½ Imperialibus (et quivis apud se debet legere devote Miserere)[619]

25. - Memoria Dominae de Everstein Matris Ermengardis de Solmis Abbae. dantur 3 moldra Siliginis et tantum avenae. Abba 4 Capitulum 2 Beneficiatis <*!*> et Pauperibus <*!*> unam partem recipiunt. haec ex Curia Altenheerse Tyhoff. Hic additur Medietas 2½ Florenorum ex oppido Helmwerdeshusen provenientium. in fine Missae quilibet leget unum Miserere. Defectum Annonae Supplet Communio.[620]

27.[621] - (Memoria Dominae ~~Georgii L~~[622] Sophiae de Mälsburg[623] Abbae, et datur Ovilegium de Praepositura, Videlicet 2 semellae, valentes 3 praebendales semelles et 8 seu 7 denarii pro Caseo.)[624]

29. Sanctorum Petri et Pauli dantur 3 Imperiales sicut in aliis Apostolorum Festis.

---

[618] *<Alia manu ad marginem>:* 23. Vigilia Sancti Joannis Baptistae. - In Summo = 1 Imperialis.

[619] *<Alia manu unci additi sunt.>*

[620] *<Alia manu ad marginem>:* Memoria Ferdinandi de Fürstenberg Episcopi. Obiit 1683. - Sacrum. = 27 Imperiales. Ad manus.

[621] *<Alia manu deletum et suprascriptum>:* 28

[622] <Deleta sunt>: Georgii L <incerta lectio: L>

[623] *<Alia manu mutatum>:* Mälsberg

[624] *<Alia manu unci sunt additi.>*

30. - Memoria Annae de Freismersen cellerariae ac Annae de Grone, Canonissarum. legatum - 1 Florenus

Memoria Ursulae v. Furstenberg decanissae legavit Summum 200 Florenorum, ad manus Sacerdotes celebrant.

481 Julius
22[625]

1. - Memoria Joannis Kellners. de Schwedersen dantur 6 modii Siliginis et tantum avenae.

2. Visitationis Beatae Mariae Virginis à Capitulo institutum propter Indulgentias concessas. (peragitur cum processione et reliquiarum in sericis Cappis gestatione. Datur ovilegium juxta Consuetudinem praesentibus in primis Vesperis, Processione et Missa. etiam ponuntur lumina, quae dicuntur gadder lechte[626] sicut in mediis festis. Offertorium Pastoribus.)[627] praeterea distribuuntur 5 Imperiales ex Decreto Capituli, (celebrantibus additi. duo Diaconi thurificabunt et pulsabunt Laudes nocturnales.)[628] ponetur lumen nocturnale.

5. - Memoria Joannis Brandes, uxoris suae, suorum Parentum Civis Susatiensis. Solvuntur 3 Floreni rhenenses ex Oppido Helmwardeshusen juxta Litteras desuper confectas.

6. - Memoria Bartholdi Heldes proconsulis in Dringenberg /: alias 9na huius servanda:/ et Druden uxoris suae. Florenus rhenensis.

---

[625] <Haec pagina per errorem (vel secundum indicem propositum) numero 22 signata est.>

[626] *<Litteris Germanicis>:* gadder lechte

[627] *<Unci alia manu additi sunt.>*

[628] *<Unci alia manu additi sunt.>*

Eadem - Memoria Reverendissimae Dominae Helenae à Schmising Abbae, mane circa horam 6tam anno 1648 defunctae legavit Summam 500 Imperialium, in Mola Salzkottensi quondam Hypothecatam, postea Reverendus Dominus Theodorus Adolphus Princeps et Episcopus Paderbornensis erat Debitor, qui parum solvit. omnes celebrant.[629]

7. - Memoria Elisabethae à Katerbeck et dat Praepositura 12 modios partim.

9. Octava Visitationis Beatae Mariae Virginis à Capitulo dotata 5 Imperialibus[630]

11. - Memoria Adami Eilebracht legavit annuam Pensionem 2 Florenorum 10 solidorum 6 denariorum[631]

482 23 Julius

12. - Memoria Annae ab ymbsen Praepositae, pro quo anniversario 1 Florenus

Nota (Sabbatho proximo ante Margarethae)[632] elocantur Decimae Ecclesiae herisiensis in loco capituli, seu Choro Virginum

13. Margarethae Oriuntur grana de Praepositura vel Granario cuivis Personae residenti vel cum Licentia propter graves Causas absenti porrigenda secundum Ecclesiae morem hactenus observatum. Hoc Festum instituit Capitulum anno 1561 ut personae in Residentia existentes exhi-

---

[629] *<Alia manu additum est>:* = 24 ½ Imperiales. Ad manus.

[630] *<Alia manu additum est>:*. Nunc non celebratur.hoc Festum.

[631] *<Alia manu additum est>:*, quae posterioribus temporibus periit.

[632] *<Alia manu unci sunt additi.>*

beant se praesentes et promereantur Granarii annua frumenta et dotavit 16 Imperialibus (Laudes nocturnales pulsentur.)[633]

15. Divisionis Apostolorum dotavit Dominus Balthasar Negelmans L~~m~~ [634] Pastor primus 10 scepelinis Siliginis et tantum avenae de majori Neder. Novum Festum, quare Thesauraria 2 Denarios recipiet. modo dantur 26 Solidi 3 Denarii. Insuper 3 Imperiales sicut in Festo Sancti Matthiae notatum est.

18. - Memoria Alheidis ab Hollandia et ministratur <!> de quadam Curia prope Brakel 16 scepelini Siliginis 12 scepelini hordei et 16 scepelini avenae; inde Ecclesiae debentur 15 scepelini Siliginis, reliquum hic.

19. - Memoria Ioannis Petri et Ravennonis Rypen Praepositura dat 3 quartalia triplicis.[635]

22. Sanctae Magdalenae hic ministrantur 5 Imperiales. dotatum anno 1567

483 Julius
24

23. Liborii dotatum propter Patrocinium et dantur 5 Imperiales dividendi per modum aliorum Festorum. Lumen nocturnale, et pulsantur Laudes nocturnales, (estque celebrandum.)[636]

---

[633] *<Alia manu punctum et unci sunt additi.>*

[634] <Signum aliquod deletum>: Lm

[635] *<Alia manu ad marginem>:* 20. Festum Sanctae Margaritae. = 16 Imperiales - Sacerdotes faciunt Sacrum. Dies decretorius, quo qui in vivis agunt, aut certe non fuerint Sepulti, Praebendarum vel Beneficiorum corpora pro eo anno faciunt Sua. Ita Statuta articulo 50.

21. Memoria Claudiae Seraphiae de de Wolkenstein Abbae 1688 defunctae = 10 Imperiales. Solis Capitularibus.

24. - Memoria Ewaldae Groppendorf canonissae et Joannis tremmeken Beneficiati paderbornensis et Rectoris Sancti Bonifacii. 1 Florenus.

25. Jacobi Apostoli 3 Floreni ut in aliis festis Apostolorum

26. Sanctae Annae dotavit Abba godeke v. Pyrmont, 1 marca ex Domo hospitalis <*!*> in Pago sita 5 Solidis per Decanam item uno modio hordei et duobus Avenae. dotavit etiam Capitulum anno 1567 idem 5 Imperialibus et Anna à Brenken Praeposita 2½ Imperialibus anno 1583. [637]

27. - Memoria Luckae à Stockum hujus Ecclesiae senioris 1593 defunctae, legavit 100 Imperiales pensionem annuam[638]

28. - Memoria Joannis de Katerbeck, alias in 29 Diem cadentis. Praepositura dat 12 scepelinos triplicis.

29. Octava Mariae Magdalenae dotata à Capitulo 5 Imperialibus (celebratur thurificnado, pulsando Laudes nocturnales ac celebrando, ac absentes in Matutinis tertia parte carebunt tam Virgines quam Sacerdotes)[639]

31. - Memoria Alheidis de Zamern et suorum Parentum. datur[640] ex Communione 2 modii Siliginis inde ante omnia 1 clüwede cepi ad Lumen Corporis Christi. Rectori Sancti Lamberti 2plex <*duplex*> portio.[641]

484 25 Augustus

---

[636] <*Alia manu unci sunt additi.*>

[637] <*Alia manu additum*>*:*- Nunc celebre Dominica prima Augusti

[638] <*Alia manu additum*>*:* ; et Joannis Kulen = 1 1/6 Imp. Ad manus.

[639] <*Alia manu unci additi sunt.*>

[640] <*Alia manu suprascriptum* ˉ *(="n") ergo*>*:* dantur

[641] <*Tertia manu ad marginem scriptum est*>*:* 31. Dedicatio ecclesiae senioris et translatio multorum sanctorum martirum,

3. -- Memoria Gertrudis et Metten de Zegenberge[642] [643]

8. Sancti Cyriaci dotavit Agnes de Lippia Praeposita 10 Solidis, adduntur 2 scepelini Avenae. augmentatum per Capitulum 3 Imperialibus, adduntur 4 Solidi.

Memoria Henrici Custodis Rectoris Sancti Laurentii 1 Florenus ad Manus.

9. Vigilia Sancti Laurentii finitis primis Vesperis fit Processio ad Capellam Sancti Laurentii. (et Rector Capellae propinabit unum Quartale Vini et Confectum, dictum Backenkrautt.)[644] Dominus Jacobus Audessen Rector hujus Capellae ex Warburg hanc Vigiliam 20 Imperialium Pensione ad Augmentum Vini inter praesentes ministrandi auxit anno 1617[645]

10. Laurentii dotavit Capitulum 3 Imperialibus et Dominus Bernardus Brockland pariter 3 rhenensibus ex praepositura Solvendis.

11. - Memoria Hermanni Schynnekerls et gertrudis suae Uxoris. ex bonis dictis Overgut in Herse 2 moldra avenae et 1 quartale Siliginis de Risel

---

642 <*Alia manu ad marginem*>*:* Dominica prima Festum Sanctae Annae Vide paginam praecedentem.

643 <*Alia manu additum*>*:* 5. - Festum Dedicationis Beatae Virginis Mariae ad Nives = 5 Imperiales ex Festo Commendationis. Supra pagina 16.

<*Alia manu ad marginem*>*:* 6. Festum Transfigurationis Domini = 5 Imperiales. Ad manus.

644 <*Litteris Germanicis:* Backenkrautt> <*Alia manu unci additi sunt.*>

645 <*Alia manu ad marginem*>*:* Processio, olim ipso Festo Sancti Laurentii per pagum facta, nunc fit Dominica infra 8vam, Seu illâ, qua Paderbornae processio ducitur ad Sacellum romanum. Pridie igitur nunc post Completorium ad Sacellum Sancti Laurentii itur, Virginibus = 1 Imperialis Sacerdotibus = 1 Imperialis. Ad manus.

13. - Memoria Edelindis de Haxthausen canonissae legavit 4 scepelinos Siliginis et 6 Avenae ex parte Decimae in Volkersen, modo datur avena et quidem 1 scepelinus hordei et 2 avenae ex agris Hermanni grasshoff provenientes, non ad Pastoratum herisiense pertinentes. 11 Solidi ex Communione[646]

485 Augustus
26

15. Assumptionis Beatae Mariae Virginis (Abba hic praesentabit 10 Solidos ad Chorum Virginum, praesentibus in divinis et processione. Beneficiatis cedit tertia pars *p* - est porro similis Ministratio panis et Vini de praepositura, sicut in Paschate notatum est. item ex Communione 5 Imperiales Sicut in Nativitate Beatae Mariae Virginis est celebrandum. Lumen nocturnale. praeterea datur 1 Imperialis sicuti in aliis Summis festivitatibus anno 1567 impositis.)[647] [648]

Nota infra octavam unus Imperialis singulis Diebus in Missa praesentibus.

22. Octavae Assumptionis Beatae Mariae Virginis festum dotaverunt Testamentarii Dominae Annae de Fressmersen 11 Solidis, Capitulum 3 Im-

---

[646] <*Alia manu*>*:* 14 - Vigilia Assumptionis. In Summo = 1 Imperialis

[647] <*Alia manu unci sunt additi.*>

[648] <*Alia manu scriptum est*>*:* Nunc = 16 Imperiales et Vinum. Virgines post Completorium cantant Lytan. <*Ad marginem alia manu*>*:* Dominica infra Octavam Festi Sancti Joachim. = 3 Imperiales. Ad manus. - Post Summum Psalmi Miserere, et De profundis cum Oratione pro defunctis Benefactoribus.

18. Memoria Mariae Magdalenae ab Asseburg ex Hindenburg <*Linea caerulea subter nomen ducta est.*> Abbae. Obiit 1776. - Sacrum tantum = 16 Imperiales. Ad manus.

perialibus. item quidam Barthomaeus civis in Brakel dat 10 Solidos adduntur 1 scepelinus Hordei 1 scepelinus Avenae et 6 solidi de agris et Prato foenifero Joannis Ciggerdes.

24. Bartholomaei dotatum 3 Imperialibus sicuti caetera Apostolorum festa.

Nota Pridie Bartholomaei juxta Conclusum Capituli olim Scriptor debebat facere Juramentum fidelitatis et Computum de singulis receptis *p* in Die Rufi. Et infra mensis Spatium volunt planare Computationem. Computationi assistentes Capitulares accipiunt Imperialem et Beneficiati medium.

26. - Memoria Hermanni Ludeken Rectoris Sancti Quintini 1 Florenus

27. - Memoria Ermegardis de Solmis Abbae. omnia Servantur Sicut 25 Iunii crastina Ioannis baptistae[649]486 26 <!> Augustus

28. Sancti Augustini omnia, sicut in caeteris festis 4 Doctorum.

29. Decollationis Sancti Ioannis baptistae dotavit Capitulum 3 Imperialibus anno 1562.

[650]Memoria Ursulae Catharinae v. Haxthausen legavit pro Anniversario Pensionem annuam 2½ Imperialium.[651]

30.[652] Memoria Annae Spiegel Canonissae. 5 Solidi ex Domo prope turrim mortuorum, 5 ex Structura Ecclesiae et 11 ex Communione

September

[649] *<Alia manu additum est>:* Post Summum Psalmus Miserere

[650] *<Alia manu additum>:* 30...

[651] *<Alia manu additum>:* Ad manus. - Et Margarethae ab Hörde. Vide mox hic infra.

[652] *<Alia manu numerus* "30" *deletum est.>*

1. - Memoria Margarethae ab Hörde Praepositae 2 Sept 1616 defunctae. legavit 100 Imperiales pro anniversario, (celebrant omnes)[653] [654]

2. [655] Sanctae Saturninae Patronae. Capitulum dotavit 1 marca ex Praepositura, 2 modiis Avenae de agris Jost Metteken, 3 Imperialibus et 9 Solidis. offertorium et Lumen.

(3. [656] Sanctae Seraphiae dotavit Abba v. Wolkenstein 100 Imperialibus Missam omnes audiunt, celebratio alternat inter Beneficiatos. Capitulares recipiunt 3 et Beneficiati 2 Imperiales.)[657] [658]

5. - Memoria Sophiae de Schachten Praepositae et Dantur 15 quartalia triplicis de quadam Curia in Brakel[659] (inde talentum Cerae quod datur Pastoribus ad Locum matutinalem.)[660]

7. -- Memoria Bartholdi Koyen Praepositura dat 2 Florenos rhenenses[661]

487 Augustus[662]
27

---

[653] *<Alia manu unci additi sunt.>*

[654] *<Alia manu additum>:* Vide 30. Augusti.

[655] *<Alia manu additum>:* Festum Translationis Reliquiarum

[656] <Alia manu "3" deletum est.>

[657] *<Alia manu unci additi sunt.>*

[658] *<Alia manu additum est>:* 3. .. Memoria Agathae de Ketteler, decanissae. Sacrum tantum = 10 Imperiales. Ad Manus.

[659] *<Alia manu additum>: . <sc. punctum>.*

[660] *<Alia manu unci sunt additi.>*

[661] *<Alia manu est additum>:* - Et Hermanni Hoppen = 2 Imperiales 3 Solidi. Ad manus.

8. Nativitatis Beatae Mariae Virginis Capitulum dotavit anno 1558 5 Imperialibus distribuendis praesentibus in primis Vesperis, (processione)[663] et summa Missa. pulsantur Laudes nocturnales[664] [665]

9. Sancti Gorgonii Festum antiquae Dedicationis, ad quod ministrantur 3 scepelini Siliginis et 3 Avenae de Peckelsen. redempti, nunc solvit Praepositura 13 Solidos 2 denarios. praeterea hic adsignantur 1 scepelinus Hordei et 1 Avenae. Idem festum augmentatum per Capitulum 5 Imperialibus anno 1565. [666]

10. - Memoria Sophiae de Oldenburg[667] Abbae. 26 Solidi dividuntur Sicut Annona de granario. Abba bis.[668]

Feria 3tia post Nativitatis Mariae Festum Commendationis Sanctae Annae dotavit Agnes de Lippia Praeposita 10 Solidis item 2 scepelinis Siliginis 1 scepelino Hordei et 3 moldris Avenae[669]

13. - Memoria Conradi de Papenheim Militis 1 Florenus

---

662 *<Alia manu verbum Augusti deletum et ad marginem correctum est>:* September

663 *<Alia manu unci sunt additi.>*

664 *<Alia manu est additum>:* - Post Completorium Virgines canunt Lytan. *<iam/ias ?>.*

665 *<Alia manu ad marginem>:* Dominica infra octavam Festi Nominis Beatae Virginis Mariae = 5 Imperiales ex octava Visitationis

666 *<Tertia manu ad marginem>:* 9. Dedicatio monasterii Herisiensis.

667 *<Alia manu additum>:* vel Altenborg

668 *<Alia manu additum>:* 10". Nunc - Festum Commendationis Sanctae Annae = 1 modius Siliginis 2 hordei 24 avenae et 10 Solidi

669 *<Alia manu additum est>:* 12 ... Memoria Annae Mariae de Schilder, Prae *

<ad marginem additum>: * Praepositae - Sacrum - = 10 Imperiales. Ad manus.

14. Exaltationis Sanctae Crucis dotavit Capitulum 5 Imperialibus anno 1566.

Memoria Hermanni Hoppen Rectoris Sancti Petri legavit Capitulum 5 Imperiales. ad manus.[670]

15. Octava Nativitatis Mariae dotata per Capitulum 3 Imperialibus anno 1567.

16. Sancti Nicomedis Patroni in Borchorst. dotatum per Abbam Ermingardem de Solmis 2 marcis ex Domibus in heerse. Abba bis. Augmentatum per Capitulum 5 Imperialibus anno 1567. modo etiam porrigitur 1 scepelinus Siliginis.

488 Septemb ~~Augustus~~[671]
27[672]

17. - Memoria Johannae de Lethene Praepositae et Beliae suae Matris et Everhardi fratris et Progenitorum. et dat Structuarius Ecclesiae herisiensis 1 Florenum.[673]

Memoria Theodori Ludovici Distributoris et Amtmanni legavit 20 Imperiales annuos proventus. Sacerdotes accipiunt 18 grossos et debent cantare Sacrum de Sancto Lamberto Episcopo et Martyre, caetera retinet Rector Sancti Lamberti pro Sacro, qui etiam Pensionem Solvit, ratione Horti auf derWiese[674], ex quo praeterea Ecclesiae annuatim Locagium

[670] <Alia manu additum>: Vide 7. paginae praecedentis

[671] *<Nomen mensis Augusti deletum est et correctum>:* Septemb

[672] *<Iterum scriptum est: 27>*

[673] *<Alia manu ad marginem>*:17. Patrocinium in sacello Sancti Lamberti. Sacerdotibus in sacro concinentibus Rector distribuit ½ Imperialem.

[674] <Litteris Germanicis.>

18 grossi et ad Registrum Provincialis Contributionis 4 denarii quavis Vice. fundata 1624.[675]

20.- Memoria Hermanni Decani Huxariensis quarta vice ut supra.

21. Sancti Matthaei Apostoli 3 Floreni ut supra. (Sed in summa Missa cantabitur Sequentia Iucundare, quia debetur et congruit huic festo.)[676]

24. - Memoria Domini Conradi Decani huxariensis et datur marca sicuti crastina Elisabethae et Iulianae de Mederke. quondam dabantur 3[677]

26. - Memoria Henrici Krull Rectoris Sancti Lamberti, legavit Reditus 2 Imperialium annuos, ad Manus, anno 1687 26 Septembris mortuus. Collegit Librum praesentiarum.

29. Sancti Michaelis[678] dotavit Capitulum 5 Imperialibus [679](non celebrantes carebunt.) pulsentur Laudes nocturnales. Amphora Vini cuivis. Anno 1577 /idem Beka ab Horn Thesauraria augmentavit 3 Imperialibus

30. Sancti Hieronymi. dotatum ut in aliis festis 4 Doctorum

489 October 28

1. - Memoria Domini Helmici plebani in Istorp et dantur 7 scepelini Siliginis 6 Hordei et 1 moldrum avenae Mensurae brakelensis.[680]

---

675 <*Alia manu additum*>*:* 18 ... Memoria Joachim Calenberg, Pastoris 2di. 1758 pie defuncti = 6 Imperiales. Ad manus. Sacrum tantum. Solis Sacerdotibus. <*Subter nomen et titulum linea rubra ducta est.*>

676 <*Alia manu unci sunt additi.*>

677 <*Paene deletum*>*:* 3

678 <*Alia manu ad marginem scriptum est*>*:* Nunc Dominica ultima Septembris

679 <*Alia manu unci sunt additi.*>

Nota (de Laudemio Decimarum datur Capitularibus et coaequitantibus cuivis 1 solidus Beneficiatis residentibus 6 denarii Subdiaconis 3 denarii Sed Abbae et pueris in Scholis nihil.)[681]

3. - Memoria Lysae de Benthem Abbae et ministratur medietas Decimae et Curiae in Risel. fuerunt 10 quartalia, modo 1 moldrum 4 modii Siliginis 1 - 4 Hordei 1 - 6 avenae mensurae brakelensis. Abba bis.

4. - Memoria Togarum Notandum, quod quando Scriptor equitat versus vel redit de Wetter, tunc tempore et Die Vacante à Memoria seu Festo, Servatur Anniversarius Seu Memoria omnium Defunctorum ex illo Officio Curiae in Wetter et dantur 2 Floreni rhenenses praesentibus et derservientibus. et dicitur Memoria Togarum. celebranti Missam in Capella 3 denarii. (est[682] celebrandum.)[683] Post Venditionem Officii illius anno 1613 peractam huic Diei Memoria isthaec adnexa est.

6. - Octava Michaelis[684] dotata per Joannam de Lethene Praepositae et dantur 12 scepelini Siliginis et 12 Avenae de bonis ejus in Sünricke, celebrantibus datur. reemptum et modo porriguntur 2 Floreni rhenenses.

7. - Memoria Bartholdi Iacobi Vicecurati herisiensis 6 Solidi inter Presbiteros legentes Vigilias[685] et (celebrantes.)[686]

---

680 <*Alia manu ad marginem*>: 2 ... Memoria Clarae Theresiae de Spiegel. - Sacrum tantum = 10 Imperiales. Ad manus.

Eadem Memoria Mariae Magdalenae de Padberg, 2da hora 1738 pie defunctae Solis Virginibus. Sacrum coram illis facit Rector Sancti <*lacuna*>.

681 <*Alia manu unci sunt additi.*>

682 <*Alia manu correctum*>: Est

683 <*Alia manu unci additi sunt.*>

684 <*Alia manu additum est*>: Festum nunc abrogatum.

685 <*Alia manu additum*>: et cetera

686 <*Alia manu unci additi sunt.*>

8. - Memoria Ioannis Hillen Beneficiati ecclesiae cathedralis Paderbornensis et quondam Rectoris Sancti Lamberti et datur Florenus rhenensis per Henricum Wipperman in Brakel. Rectori Sancti Lamberti 3 denarii.

490 29 October

9. Sancti Dionisii dotavit Dominus Ioannes Kathers Canonicus in Bustorf et Rector Sancti Dionysii. dantur 7 Floreni rhenenses, secundum antiquam consuetudinem dividendi. Rectori Sancti Dionysii duplex portio. obiit 1574. ad manus. Rector hujus Beneficii capit duplicem portionem de porcis dividendis ex Niehausen venientibus[687] [688]

10. - Memoria Elisabethae de Exteren Canonissae dividuntur 5 Imperiales (est celebrandum.)[689]

Feria tertia post Dionisii Confraternitas calandica.

Feria quarta Memoria dicti Poselowen et suae Uxoris. dantur 18 Solidi ex domo fuestes in Dringenberg et 1 scepelinus Avenae[690]

---

[687] <*Alia manu additum est*>*:* , pro quibus nunc Solvitur pecunia.

[688] <*Alia manu ad marginem scriptum est*>*:* Eadem .. Memoria Ioannis Constantini Wiedenbrück, Rectoris Sancti Dionysii, 10ma huius pie defuncti. 1743. = 6 Imperiales Solis Sacerdotibus Sacris operantibus. Ad manus. <*Linea rubra subter nomen ducta est.*>

[689] <*Alia manu unci additi sunt.*>

11. - Memoria Ioannis Siverdes anno 1616 defuncti Driburgensis et Rectoris Sancti Lamberti. legavit 2 Imperiales annue persolvendos. obiit Sub prandio calandico, et erat Decanus Confraternitatis. Rectori istius Beati duplicem portionem

13. - Memoria Ioannis Otterschocken et suorum parentum. legavit 3 scepelinos Siliginis et 3 Avenae ex peckelsheim; retrovenditum, nunc datur Imperialis.

14. Sanctae Fortunatae dotavit Margaretha up dem Berghe Decanissa 2 marcis, et Abba de Solmis 14 Scepelinis Siliginis et 14 Avenae de Praepositura, et dividitur sicut in Memoria crastina Ioannis et Rufi.[691]

16. - (In Die Galli Abbatis: Synodus episcopalis et datur parva Semella et denarius de Decima Espringen per Obedientiarium, qui eandem decimam tenet.)[692]

491 October 30

18. Lucae Evangelistae dotatum per Capitulum 3 Imperialibus et celebratur[693]

---

[690] *<Alia manu ad marginem scriptum est>:* Feria quarta post Dionysii Memoria Augustini Nebel *<linea rubra subter ducta est>*. Ex Sacerdotibus* juxta ordinem Sex faciunt Sacrum, Plebanis exclusis = 2 Imperiales. Ad manus. * Ex sacerdotibus hujatibus, Fraternitati calandicae adscriptis, juxta ordinem, Sex ... etc.

[691] *<Alia manu additum>:* Inde Abba = 1; Capitulares = 2; Beneficiati = 1. Pauperes = 1.

[692] *<Alia manu unci additi sunt.>*

[693] *<Alia manu ad marginem>:* 18. Memoria Wilhelminae de Westphalen Canonissae. 19na 1780 pie defunctae. Sacrum tantum = 10 Imperiales. Ad manus.

19. - Memoria Alheidis à Zamern et parentum, et dantur 2 moldra Siliginis de Praepositura, inde 1 Cluwede Ungel[694] ad Lumen Corporis Christi et Rectori Sancti Lamberti duplex portio. presbiteris integra portio

20. - Memoria Jüttae de Haxthausen Praepositae et datur 1 moldrum Siliginis ex Praepositura.[695]

21. 11000 Virginum Martyrum dotatum per Casparum Kathers Rectorem Capellae Sancti Ioannis evangelistae: 6 quartalibus triplicis Mensurae brakulensis de et ex Curia Abbae in Risel; modo dantur 1 moldrum Siliginis et 1 Avenae de Külsen, celebrantibus debetur. Capitulum adjecit 3 Imperiales ex Communione[696]

23. - Memoria Köster Trinen legavit annuam 2½ Imperialium pensionem[697]

25. - Memoria Jodoci Lüdeken huius Ecclesiae Beneficiati 1 Florenus

26. - Memoria Allheidis Broklandt inde 1 Florenus

Memoria Agnetis de Ledebu~~h~~r Canonissae. legavit Capit: 50 Imperiales pro ejus anniversario[698]

27. - Memoria Domini Bartholdi de Zijdinchausen de Curia in altenheerse 1 moldrum Siliginis et 1 hordei et 2 Avenae

---

[694] *<Litteris Germanicis.>*

[695] *<Alia manu ad marginem>:* 20. Memoria Agathae de Niehusen, Abbae 21ma 1713 pie defunctae = 7 2/3 Imperiales. Ad manus. Solis Virginibus. Coram illis Sacrum facit Rector Sancti ...*<lacuna>*

[696] *<Alia manu ad marginem>:* 22. ... Memoria Philippi Walldeyer, Bernardi Dudenhausen, Distributoris, ejusque Uxoris. Solis Sacerdotibus = 9 1/3 Imperiales. Sacrum tantum. Praeterea hora septima in Sacello Sancti Lamberti = 1 Imperialis. Omnia ad manus.

[697] *<Alia manu additum>:* ; - Agnetis de Leidebuhr = 2½ Imperiales. Ad manus. etc.

[698] *<Alia manu additum>:* . Ad manus. Vide 23^{tiam}.

492 31 October

28. Simonis et Judae dotatum 3 Imperialibus sicuti alia Apostolorum festa.

29. - Memoria Alheidis de Velstein, datur Marca de Driburg, adduntur 15 Solidi

30. - Memoria Domini Ioannis Kathers vide 9 hujus. 28 octobris 1571 defuncti et dantur 7½ Floreni rhenenses.

Nota (Rector Sancti Quintini dat cuivis Sacerdoti praesenti in primis Vesperis 2 denarios.)[699]

31. - Mem. Ermegardis de Solmis Abbae et ministratur quarta pars Redituum in Wellede: videlicet 6 Scepelini Siliginis et 6 Avenae cum 6 Solidis de certis areis.

November

1. Omnium Sanctorum dotatum per Capitulum 5 Imperialibus Post Vesperas Officium Defunctorum et altera mane Missa funebris in choro.[700]

Nota (deinceps ad Vesperas pulsatur hora prima pro Sacerdotibus. pro Domicellis hora secunda)[701]

---

[699] <*Alia manu unci additi sunt.*>

[700] <*Alia manu ad marginem*>*:* Post Vesperas Festi cantantur Vesperae Defunctorum. Dein Completorium. 2.“ <*Novembris*> Hora septima Sacerdotes in Choro recitant Matutinum et Laudes pro Defunctis. Post Summum consuetum circa 9nam, fit funebre Summum pro Defunctis.

4. - Memoria Henrici Schuldenern Officialis Curiae paderbornensis et Canonici in Bustorf. 1 Florenus.

Nota [702](Rector Sancti Lamberti 5ta hujus dabit cuivis praesenti in Vesperis in Capella Sancti Lamberti 2 denarios.)[703]

6. Adventus Sanctae Saturninae dotatum per Capitulum una Marca et anno 1562 augmentatum tribus Imperialibus. adduntur 9 Solidi

8. Octava omnium Sanctorum institutum et dotatum per Capitulum 5 Imperialibus anno 1555. (non celebrantes carebunt)[704] tertia parte.[705]

493 ~~October~~[706] 32

10. - Memoria Venerabilis Domini ac Magistri Engelberti Wippermann ex Brakel Canonici et Pastoris primi legavit annuos Proventus unius Imperialis (est celebrandum)[707] obiit anno 1552.

Nota (Procurator seu Scriptor Ecclesiae Dominabus et Presbiteris in primis Vesperis praesentibus quartam Vini propinabit. Abba et Scriptor bis.)[708] Henricus de Paderborne dotavit.

---

[701] *<Alia manu unci additi sunt.>*

[702] *<Alia manu unci additi sunt.>*

[703] *<Tertia manu ad marginem additum est>:* 5.“ Dedicatio basilicae veteris sanctae Mariae, vide paginas 24, 27.

[704] *<Alia manu unci additi sunt.>*

[705] *<Alia manu additum est>:* Dominica post Octavam Festum Patrocinium Beatae Virginis Mariae Vide paginam 33.

[706] *<Alia manu correctum>:* November

[707] *<Alia manu unci additi sunt et scriptum est littera magna>:* Est

[708] *<Alia manu unci additi sunt.>*

11. Sancti Martini dantur 2 Floreni rhenenses ex praepositura ex officio Wetter provenientes praesentes (in matutinis et)[709] Summa Missa. (non celebrantes tertia parte carebunt.)[710] Rectori in Choro Virginum integra portio.[711]

12. - Memoria Dominae Domicellae de Patzen quondam dabatur quarta Pars Decimae in Bentzen, ast retrovendita, nunc 3 Imperiales dividuntur.

13. - Memoria Cunigundis de Sledesse et ex Curia quadam prope Brakel dantur 1 Scepelinus Siliginis 12 Hordei et 16 Avenae

14. - Memoria Helmici Wevels dantur 4 Solidi de Praepositura 3 Solidi de quodam Horto, quem colit Herman Tassche antea coluit Roleff in Brakel. adduntur 14 Solidi

17. - Memoria Bernhardi Brocklandt Rectoris Sancti Laurentii suorumque Parentum et Amicorum. 2 Floreni rhenenses ex Praepositura

18. - Memoria Domini Hermanni Vogelsanck Canonici et Pastoris Solvitur una marca de majore et minore Neder. adduntur 9 Solidi

494 33 ~~October~~[712]

19. Sanctae Elisabethae dotavit Dominus Casparus Kathers Rector Sancti Ioannis evangelistae et Beneficiatus in Bustorf. Praepositura dat 2

[709] *<Alia manu unci additi sunt.>*

[710] *<Alia manu unci additi sunt.>*

[711] *<Alia manu est additum>:* Nunc = 2 Imperiales et 8 grossi pro Vino.

[712] *<Alia manu correctum est.>:* November

Florenos rhenenses (celebrantibus.)[713] accesserunt ex Communione 3 Imperiales pro more novorum festorum de anno 1569.[714]

20. - Memoria Domicellarum Juttae de Wesenthorst et Beken de Hüppulae(!) ac Bartholdi de Ethlen de 2 Mansis in Mederke datur 1 marca, adduntur 9 Solidi.

21.-- Memoria Domini Conradi Rectoris Sancti Quintini et dantur 7 Scepelini Siliginis 6 Hordei et 8 Avenae de Hembsen[715]

22. Sanctae Caeciliae dotatum per Capitulum 3 Imperialibus 1572.

Memoria Elisabethae v. Fürstenberg dotata per Dominum de Hörde in Schwarzenraben anno 1670 Imperialibus 100.[716]

23. - Memoria Arnoldi Peinen 1 Florenus

24. - Memoria Bernhardi Brocklandt secunda vice et suorum Parentum. Florenus rhenensis de Praepositura.

25. Sanctae Catharinae Virginis datur cuivis praesenti in Matutinis 1 Solidus tam Virginibus quam Presbiteris de quodam Manso in Oldenherse. ad Organa 8 denarii. porro dotatum per Capitulum 2 Imperialibus et aliis 3 Imperialibus anno 1549.[717]

26. Illationis Mariae dotatum per Canonissam Edelindam de Haxthausen 4 Scepelinis Siliginis et 6 Avenae de decima in Volckmissen, dudum retrovendita. modo dantur 4 Scepelini Avenae de Dreggers Kempen et 2

---

713 *<Alia manu unci sunt additi.>*

714 *<Alia manu ad marginem>:* Dominica tertia vel quarta Novembris Festum Patrocinii Beatae Virginis Mariae = 5 Imperiales. Ad manus.

715 *<Alia manu ad marginem>:* 21ma: nunc Dominica ultima post Pentecosten Festum Praesentationis Beatae Virginis Mariae. = 6 modii Avenae et 7½ Imperiales ex Festo Illationis hic infra.

716 *<Alia manu additum>:* Ad manus.

717 *<Tertia manu ad marginem>:* 25.“ Dedicatio criptae,

de Stukenkempen.[718] Augmentatum per Capitulum 3 Imperialibus ad manus, porro 2 Imperialibus ad manus noviter Virgo Anne de Brenken legavit Summam 50 Imperialium.[719]

495 ~~October~~[720] 34

Nota (Obedientiarius Officii Osterhusen, quod nunc possidet Prior et Conventus in Volkeringhausen solvit annuè ex eodem Abbae 1 marcam, Capitulo 2 marcas, de quibus Virginibus in Coma et Capitularibus cuivis et Capellanis 5 denarii et Beneficiatis residentibus, cuilibet 3 denarii. Pauperibus de majori superfluum. dividitur inter Capitulares, prius tamen deducto Salario pro Viatico nuncii.)[721]

29.- Memoria Annae à Fürstenberg Abbae in Oelinghausen anno 1625 hac die defunctae legavit Summam 500 Imperialium, Pensio annua aequaliter dividitur non celebrantes tertia parte carebunt.[722]

30. Sancti Andreae Apostoli dotatum 3 Imperialibus pe<*r*> Capitulum sicuti reliqua festa Apostolorum.

Vigilia Adventus Domini seu Sabbathum ante primam Dominicam adventus. Quod piis et devotis Orationibus cum Genuflexionibus est inchoandum juxta Apostoli ad Romanos 13 capitulum. quare Capitulum dotavit 5 Imperialibus dandis in missa praesentibus, ut quisque se eo devotius exhibeat et eo hilarius Nativitatem Christi exspectet: anno 1569.

---

718 *<Haec Germanorum linguae nomina Germanicis quoque litteris scripta sunt.>*

719 *<Alia manu additum>:* Translatum ad Festum Praesentationis Beatae Virginis Mariae Vide 21 hujus.

720 *<Alia manu correctum>:* November

721 *<Plumbo unci aliqua manu additi sunt.>*

722 *<Alia manu additum>:* Ad manus.

December

1. - Memoria Bodonis de Cörbecke et Bertoldi filii ejus. 1 Florenus

2. - Memoria Beken ab Horn Canonissae 1½ Florenus

3. - Memoria Henrici Schewen Rectoris Sancti Antonii et Barbarae Virginis et omnium Rectorum ejusdem Beneficii et dantur 4 Scepelini Siliginis et 4 Avenae de Decima Erksen prope Driborg, nunc retrovendita hac obligatione, datur 1 Florenus.

4. -- Memoria Theodori à Furstenberg Episcopi paderbornensis 1618 defuncti. fundata ab ejus Sorore Ottilia Abba herisiensi anno 1619. et accipiunt Virgines[723]

496 35 December

20 Imperiales - Pastores et Beneficiati 10 Florenos. Sic olim. Nunc Pastores cum Virginibus participant uti anno 1629 per Abbam et Capitulum conclusum est propter cantandum sacrum. non Celebrantes tertia Parte carebunt.

Memoria Ioannis plebani in altenheerse, et datur Ovilegium de Praepositura ut moris est in talibus. offertorium Pastoribus ut in aliis Memoriis, quia Ovilegia Sunt Memoriis adnexa. <*lacuna*> cessat.

5. - Memoria Bartholdi ab Ethlen senioris et ministratur de Decima Jaddenhoff et de bonis qui dicuntur Schmechtener Gut[724], quod solvit[725] 3

---

[723] <*Alia manu ad marginem*>*:* Dos hujus Memoriae = 600 Imperiales. Inde Pastoribus et Beneficiatis = 8 1/3 Imperiales. Id, quod inde Pastoribus redit, additur ad <*pagina* 496> ad 16 2/3 Imperiales. Summa haec inter Capitulares aequis partibus dividitur. Reliqua cedunt Aedituis, Pauperibus etc.

Scepelini Avenae. etiam de quibusdam Areis in Heerse 3 Scepelini avenae.

6. Sancti Nicolai dotatum per Capitulum 3 Imperialibus anno 1559. (celebratio minime est omittenda)[726]

8. Conceptionis Mariae Virginis dantur 2 Floreni rhenenses de Praepositura praesentibus in primis Vesperis et Summa Missa, ex officio Wetter provenientes. (non celebrantes tertia parte carebunt.)[727] Anno 1562 Capitulum 3 Imperiales superaddidit.[728]

12. -- Memoria Arnoldi ab Horst Cathedralis Ecclesiae Paderbornensis Praepositi. legavit Capitulo 100 Imperiales (50 Imperiales [~~destinati~~[729]] ad restaurandam domum primi Pastoratus impenderunt.) Pensio reliquorum 50 Imperialium dividitur inter praesentes.

Memoria Margarethae Uxoris Eggerhardi Kosack Custodis. 1 Florenus.

13. Sanctae Luciae dotatum est anno 1575 3 Imperialibus ex Communione

Nota 1. Ex quo Venerabiles et gratiosae Dominae et Virgines cum Pastoribus nec non duobus Capellariis Ioannis evangelistae et Lamberti et 3 Virgines officiatae cum Scriptore de antiqua Consuetudine in Impositione

---

[724] *<Litteris Germanicis.>*

[725] <Alia manu paene deletum et superscriptum> quia solvuntur

[726] *<Alia manu unci, praeterea>:* 7. Sancti Ambrosii = 3 Imperiales 12 Solidi

[727] *<Alia manu unci sunt additi.>*

[728] *<Alia manu est additum>* - Lytaniae Beatae Virginis Mariae hodie a Virginibus post Completorium non canuntur. *<Ad marginem>:* 9". Memoria Agathae de Niehausen, Decanissae - Sacrum - = 10 Imperiales. Ad manus.

[729] *<Verbum* "destinati" *deletum est.>*

Antiphonarum :et Singulis Diebus[730] D: insimul habuerunt, praesertim residentes ad quamlibet Antiphonam unum quartale Butyri,[731]

497 December 36

deserviendum, singulisque Personis, ut dictum aut in Summa sine Carentia per Scriptorem procurandum, et ministrandum.

Nota 2. Anno 1539 instituit Venerabile Capitulum ad gloriam et Laudem Omnipotentis Dei ac in Augmentum divini Cultus, praesertim ad Vesperas decantandas[732] cum Completorio, ut Domina Abba cum Virginibus et omnibus Presbiteris residentibus percipiat ac desumat quaelibet persona singulis Diebus ad Antiphonas D per modum praesentiarum unum quartale Butyri. Nulla igitur persona plus exigat quam praescriptum est; quia similem participant in hac ministratione portionem similiter et Subdiaconi, priore tamen ministratione in suo Vigore ac robore permanente et durante. Absentes carebunt in hac secunda ministratione uno quartali videlicet quilibet. Ita anno 1561 decretum est ut deinceps Capitulares percipiant dictam Libram, Presbiteri mediam Libram per modum praesentiarum. Istorf et altenheerse nihil. Portio absentium praesentibus accrescit.

---

730 <*Deleta sunt verba*>*:* et singulis Diebus;

731 <*Ad marginem alia manu*>*:* 14. ... Incipiunt Vesperae Adventus, vulgo Butterpräsenz <*Litteris Germanicis.*> In Singulis Abbae et Praepositae = 1½ lb = 6 grossi. Capitularibus = 1 ~~lb~~ = 4 grossi. Rectoribus <*pagina* 497> Rectoribus Sanctorum Lamberti et Ioannis Evangelistae cuique ¾ ~~lb~~ = 3 grossi. Reliquis Beneficiatis et Plebanis, Si Vesperis intersint = ½ ~~lb~~.

732 <*Ad marginem*>*:* 15.“ Memoria Helenae de Schade Canonissae. Sacrum. 12½ Imperiales. Ad manus. - 17. Memoria Cunigundis de Schwalenberg etc. Vide hic inferius. - 20. Memoria Ottonis de Benthen. Vide 22 pag. seq.

19. - Memoria Henrici Hassbardt Plebani in Istorf expositi[733] Rectoris Sanctae Annae anno 1629 defuncti. legavit ex anno gratiae

20. - Memoria Conradi ab Haxthausen Canonici ecclesiae cathedralis paderbornensis et suorum amicorum et dantur 9 quartalia triplicis ex majori Curia Erpsen prope Driburg. Inde ante omnia Rectori Altaris in Choro Virginum 12 Scepelini Siliginis ad panem suum. Rectori Sancti Lamberti 3 denarii, retrovendita sunt. nunc dantur 3 Imperiales de Praepositura quia ad se recepit et summam mutuavit Civi in Nieheim in auro. Rectori praedito tamen sua manebunt.

Memoria feria secunda post Gaudete Domicellarum de Zuilen, et datur 1 moldrum Siliginis et 1 Avenae

Memoria feria tertia post Gaudete Cunigundis de Schwalenberg. da<*n*>tur de Curia quadam in Schmechten 4 Scepelini hordei et 6 Avenae

498 37 December

Memoria feria quarta post Gaudete Cunigundis de Roderecksen. de Villicis in Kulsen 5 Scepelini Siliginis et 5 Avenae. olim 15 Scepelini triplicis de Külsen[734]

21. Sancti Thomae (porriget Domina Abbatissa Vinum Virginibus et Presbiteris finitis Vesperis in Choro Virginum)[735] item[736] 3 Imperiales uti in festis Apostolorum. ac in Organis celebratur.

---

[733] <Hoc verbum aegre legendum est, fortasse>: expost = expositi. <Hassbardt sc. per errorem; recte: Halsbant.>

[734] <*Alia manu mutatum*>*:* 15 Solidi de ...

[735] <*Alia manu unci sunt additi.*>

[736] <*Alia manu mutatum*>*:* Item <*littera grandis pro littera minuta*>.

22. - Memoria Ottonis de Benthem Praepositi ecclesiae cathedralis paderbornensis et ministratur tertia Pars Proventuum de Curia quondam der Marschalke[737] prope Pekelsen 11 Scepelini Siliginis et 11 Avenae[738]

23. - Memoria Agnetis de Lippia Praepositae et Mechtildis Schilder 1 Florenus.

24. Vigilia Nativitatis Domini Iesu Christi[739] (porrigetur Panis et Vinum Sicut in Vigilia Paschae Pagina 15. in Nota prout Capitulum anno 1550 ordinavit. Etiam Scriptor porrigit cuivis Capitulari 3 denarios ad offerendum in Missis.)[740] hanc Vigiliam praeterea dotavit Abba Ottilia à Furstenberg anno 1610 730 Imperialibus, quorum annua Pensio in Missa dividitur.F[741] Capitulares 20 et Beneficiati 10 Florenos accipiunt, Abba bis. Pauperes 5 custodes 1 Imp. Plebani carent[742]

25. Nativitatis Domini Iesu Christi datur Abbae, Virginibus et Presbiteris 1 Imperialis Subdiaconis 18 grossi. Sic fuit olim; modo 16 Floreni[743].

26. Sancti Stephani dotatum 5 Imperialibus per Capitulum

---

[737] *<Litteris Germanicis.>*

[738] *<Alia manu additum est>:* Nunc 20ma. *<Ad marginem alia manu>:* 22. Memoria Ioannis et Conradi Vogels. Alias Feria quarta post Epiphaniam. Vide superiorem paginam 2.

[739] *<Alia manu ad marginem scriptum est>:* Eadem Memoria Ioannis Huek Pastoris Istorfiensis *<linea est rubra>*. Sacerdotes Sex Secundum ordinem faciunt Sacrum. = 3 Imperiales. Ad manus.

[740] *<Alia manu unci sunt additi.>*

[741] *<Alia manu additum>:* F *<Ad marginem alia manu>:* F Domicellis solis = 16 $^{2}/_{3}$ Imp. Pastoribus et Beneficiatis = 8 $^{1}/_{3}$ Imperiales ---. Pauperibus .. = 4 $^{1}/_{6}$ Imperiales --.. Aedituis et Pulsantibus 17½ Solidi

[742] *<Alia manu additum est>:* Post Summum recitatur Psalmus Levavi oculos.

[743] *<Alia manu additum>:* et 8 grossi pro Vino.

27. Sancti Ioannis evangelistae 5 Imperiales sicut in aliis festis apostolorum[744]

[744] <*Alia manu additum*>*:* Eadem Memoria Georgii Walldeyer, Rectoris Sancti Lamberti 1797 pie defuncti pro cujus anima Sacerdotes quinque faciunt Sacrum. = 2½ Imperiales. Ad manus.

499 38

Index et Liber Memoriarum et festorum comparatorum in ecclesia herisiensi per anni Curriculum, secundum Kalendarium inveniendorum, ad Capellam Sancti Lamberti deputatus pro quolibet intuenti.[745]

Nota 1. (Est moris et consuetudinis: quando Summa Pecuniae ad Memoriam sive festa deputata, vel frumenti valor extendit se ultra Marcam, dantur Pastoribus pro Offertorio simul 6 denarii, Sed quando Summa est infra Marcam, tunc dantur eisdem 3 denarii pro Offertorio, nisi sit Specialiter in privilegiis aliter expressum.)[746]

Nota 2. Etiam anno 1521 est conclusum per Capitulum nostrum, matura super hoc Deliberatione praehabita, quod Rectori Capellae Sancti Lamberti dabitur tantum in Offertorio pro Missa celebranda, quantum uni Pastorum et hoc in Clausula praescripta et non alias nisi in Memoriis hoc anno praefato institutis aut in futurum instituendis. Acta sunt haec ex Domini Ioannis Nolten Rectoris Capellae praedictae Solicitatione cui Videbatur inconveniens missam celebrare pro uno denario, qui hucusque aliis ministrabatur, quamvis Antecessores ejusdem Capellae super hac re nullam fecere Mentionem.

De Anno Gratiae

Sciendum est et magnopere attendendum, quod quaevis persona sive Virginalis seu presbiteralis pos<t> obitum suum habeat annum Gratiae juxta tenorem litterarum testandi. Si supervixerit Diem et Festum Margarethae Virginis tunc deserviunt omnia isto anno, et sequenti anno adhuc semel recipiet et compute-

---

[745] *<Alia manu mutatum>:* intuente

[746] *<Alia manu unci additi sunt.>*

tur pro Anno Gratiae. Ad quem annum Gratiae defuncta Virgo capit grana ex Communione de decimis Montis, panes siligineos, per totum annum Semellas de ista hebdomada, et deinceps ad Mensis Spatium et non ultra. Etiam in Divisionibus Carnium de Hard<ehusen> et Nieh<usen>. in ista Divisione capiunt Testamentarii unum frustum et non plus. Nunc Carnes per totum cedunt ad Annum Gratiae, sicut anno 1677 observatum. Si est Memoria vel festum ista die, qua mortua est ante Sepulturam, particeps erit et non ultra, quia profecta in regionem longinquam et non est reversa. Sed Rector Sancti Lamberti tenetur ad Mensis Spatium legere Vigilias indies ac celebrare, non obstante, ac impediente Memoria

500 39

quacumque et Sic debet alium conducere, qui Suppleat. quia Rector habet 3½ marcas pro Salario à Testamentariis defunctae.

Etiam per totum annum fit pulsus tempore Vespertino a Custodibus, pulsantibus tam pro Virginibus quam Sacerdotibus, ut Custodibus notum est. Videlicet à die obitus usque ad Exequiarum tempus, vel per Mensis unius Spatium Singulis Diebus. Deinde singulis mensibus semel in Principio cujusvis mensis fit pulsus usque ad Anniversarium Obitus. à Testamentariis recipiunt 1 marcam et inter se dividunt.

Sacerdotes pariter gaudent anno Gratiae, capiunt sua grana, partem decimae Montis |:exceptis panibus et Semellis:| Carnes in Divisionibus. et pro his non Servatur Anniversarium[747] in Capella, quod durat per Mensis Spatium, Et pro Domina Abbatissa, si hic moreretur:| attamen annuus pulsus pro Memoria Servatur. Rector Sancti Lamberti tenetur, in Anniversariis Dominarum, Missa celebrata, in Alba exire ad Sepulch<r>um Defunctae, dicere ac legere Commendationem defunctae quotidie usque ad Mensis Spatium. aeris turbulentia excusat, Sed eo devotius in Aba[748] complet. Et firmiter credo, quod omnia fiant in

---

[747] *<Deletum est* anniversariu~~m~~ *et mutatum>:* Anniversarius

[748] "Aba" est mediae Latinitatis nomen, quod scriptores antiqui non habebant, quod Germanice "Wettermantel" dicitur, nomine "lacernae" vel "paenulae" declarabant..

Decessu Abbarum, quae complentur in Officiis Virginum. Sed Capellario Sancti Lamberti tunc dantur 7 Marcae et Sepeliuntur cum Caeremoniis in Sacello Sancti Lamberti.

de Hebdomadariis

si vellent Mentionem allegare de Panibus percipiendis post Discessum tanquam Capitulares ac Virgines. Eorum Panes capiunt Capellani aut Vices gerentes, aut alii eorum divina servantes et Labores exercentes[749] sicut observantes divina in Capella Sancti Lamberti et Evangeliorum Curatores et servatores.

De Abbatissis

nil certi ~~invenio~~[750] queo dictare, quia nulla illarum tempore vitae meae, quousque hic moratus sum, obiit. Sed tantum Barbara de Wesenborg à Silesia nobilis progenita diem suum clausit extremum, ut Virgo praebendata, quia Abbatiam resignavit nobili sequaci suae Margarthae de Columna Comitissae. ex Comitibus de Klummer progenitae

De divinis servandis in Exequiis Virginum et Beneficiatorum.

Dominica die hora primarum vadunt Executores cum Presbiteris, Virginibus, Custodibus ac Pistore et aliis ministris adjuvantibus ad Domum Defunctae aut Defuncti et afferunt 4 praebendas ad Ecclesiam pulsatione durante per Pulsatores Ecclesiae, adjunc-

---

749 <*Scriptum est*>. excercentes

750 "invenio" <a scriptore deletum et "queo" scriptum est>.

501 40

tis 4 Cereis retortis a primis missis scriptum invenitur.

His omnibus praescriptis, ut ad Laudem Dei et Ecclesiae Gloriam, ac Saluti animarum refectionem rite ac debite adimpletis Virginum quoque Presbiterorum ac aliorum Ministrorum Corpora, Mensa in Domo Defunctae, bene ac debite instructa reficiantur. et dignis pro Laboribus, praesentiis remunerentur et praemiis. postea Deo gratiarum actiones cum Psalmis Mised 4 Missas decantandas

1ma Missa. Si enim in altari Sancti Petri celebrabitur deferetur ad eandem Perna Lardi cum 4 panibus siligineis aut triticeis, Cantharo Cerevisiae de tribus quartis, Cereo et pullo vivo;

2da Missa servabitur de Domina in Altari Sancti Bonifacii et offeretur ad eandem medium Latus Lardi cum aliis ut 1mo signatum sine pullo.

3tia Missa iterum pro Defunctis in Altari Sancti Petri, Offertorium Missae Requiem aeternam, in Libro Virginum reperietur. In fine Oblatio ad eandem ut in Prioribus cum Scapula Lardi, et Elevatione facta in eadem fit Sermo, quo completo itur cum Processione, more consueto.

4ta et Summa Missa erit de Sanctissima Trinitate festive in Organis, et offeretur ad eandem frustum recentis Carnis de 3 Libris ad minus, Caseus ovinus et alia ut inrere ac de profundis, adjuncta Collecta pro Commemoratione defunctorum exsolvendo ac fine felici claudendo, ac honesto haustu et mediocri terminando, more consueto usque ad Summum. Oblationes supradictae praebendae sunt Pastorum; Presbiterorum Corpora in eorum Tumbis reponuntur Vigiliarum tempore et Exequiarum Die in medio Ecclesiae cum 3 missis et praebendis totidem, attamen Coena et prandio non omittendis. Sive obierit Virgo aut Sacerdos, datur semper unum Capitellum pro Praesentia tam in Sepultura, quam in die 30ma. Nota bene anno 1653 in Exequiis Domini Pastoris Arnoldi datur ½ Imperialis pro Prandio et Coena Virginibus, Sacerdotes autem pranserunt(!) et

coenarunt. Quando Domina aut una Virginum vel Sacerdotum obierit, Vigiliae solennes competenti hora ei celebrabuntur, et Corpus Virginum in medio ante summum Chorum et Sepulchrum ponetur et cooperietur uno tapetum in Cista retro

502

Summum Altare jacentium albi Coloris cum maculis, ubi apponuntur Candelae, quotquot voluerint, cum 4 Candelis Fraternitatis[751] Kalendarum, si Soror est, Vigiliis decenter celebratis; Corpus humatur cum debito pulsu ac Portatione Luminum ante Feretrum usque ad Tumbam. Hoc facto et officio peracto itur ad Ecclesiam cum Responsorio Si bona suscepimus et ministrantur Virginibus et Presbiteris praesentiae, ac Custodibus Ecclesiae et Sacristae ad Nutum et arbitrium Executorum. Superfluum Candelarum reponetur usque ad Exequiarum tempus et Diem. Rector Sancti Lamberti, salva consueta Mercede, scilicet 4 Marcarum, celebrabit et conficiet 30$^{\underline{mum}}$ ab olim consuetum si Executores et amici cupiunt. Lutherano usu et Diffidentia non obstantibus.

De Exequiis earum.

Dominica quam proxima 30$^{\underline{mo}}$ die et competenti celebrentur solennes Exequiae juxta Consuetudinem Ecclesiae nostrae. tunc Sabbatho finitis Vesperis, cantentur devote Vigiliae cum Invitatorio Circumdederunt me juxta tumbam loco, ut in

---

[751] *<Scriptum est>:* Ffternitatis

obitu positam et coopertam Candelis residuis appositis ut supra notatum. Eisdem debite et rite peractis Virgines Presbiteri et Custodes vadunt ad Domum Defunctae vel aliam denominatam, coenaturi, gratiarum actione post Coenam cum Commemoratione Defunctae vel defuncti peracta bibant sobrie ut eo commodius et devotius Deo crastina Die possint deservire poneturque lumen nocturnale

Nota 1. Anno 1648 obiit Abba Helena von Schmising Statim post obitum dabatur signum cum Campana sicuti pulsus ad Ave finitis Vigiliis hora 3 itum est ad Abbatiam et coenatum in Vino, Cerevisia ac bonis ferculis.

Praesentias quod attinet, Virgines ac Sacerdotes dant pro facultate relicta. Beneficiati nec coenam dant nec prandium Virginibus, sed solis sacerdotibus. praesentia est unum Capitellum tam in Exequiis quam in Sepultura

Tempore Exequiarum non itur ad domum Beneficiatorum, nec offertur die Zudrechte[752]

[752] *<Litteris Germanicis.>*

Exequiae Capitularium.

4. oblationes seu die Zudrechte dantur in solis Exequiis Capitularium, Sequenti modo 1$^{\underline{ma}}$ Missa in Altare Sancti Petri, Virgines canunt et Sacerdotes alternatim, estque de Requiem. Sub Offertorio fertur Corbis cum Perna einen Schulter Speck[753] cum 4 panibus siligineis aut triticeis, item gallina viva et obba Cerevisiae

503

de 3 quartis cum Cereo imposito ad placitum. 2 Missa ante Altare Sancti Bonifacii de Beata Maria Virgine et datur Corbis ein intaschkorb[754] cum oblatis ut supra, Sed ein Schinke 2 finger dick.[755]

3 Missa de <u>Requiem</u> in Altari Sancti Petri, ad quam pariter datur oblatio cum frusto Lardi, reliqua ut supra et potest legi vel cantari à Sacerdotibus.

<u>4</u> Missa est de sanctissima Trinitate festive in Organis offeruntque Virgines tempore Offertorii ac Sacerdotes. Zudrechte[756] ut supra, Sed loco Lardi dantur 3 aut 4 pondo recentis Carnis.

5 ista oblationes sunt Pastorum.

6 Pastor pro Concione funebri accipit 1 Imperialem ab Executoribus

7 Litteras testandi dat Abba et datur ei unus Solidus pro Litteris.

504

---

[753] *<Litteris Germanicis.>*

[754] *<Litteris Germanicis.>*

[755] *<Litteris Germanicis.>*

[756] *<Litteris Germanicis.>*

<est vacua.>

FINIS